

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií

Katedra mediálních studií

Bakalářská práce

2024

Kristina Rachel Vlková

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií

Katedra mediálních studií

**Vývoj mediálního obrazu veganství na českých
internetových zpravodajských serverech posledních 10
let**

Bakalářská práce

Autorka práce: Kristina Rachel Vlková

Studijní program: Mediální studia

Vedoucí práce: Ulrike Lütke Notarp, Ph.D.

Rok obhajoby: 2024

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 29.7.2024

Kristina Rachel Vlková

Bibliografický záznam

VLKOVÁ, Kristina Rachel. *Vývoj mediálního obrazu veganství na českých internetových zpravodajských serverech za posledních 10 let.* Praha, 2024. 73 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií, Katedra mediálních studií. Vedoucí bakalářské Ulrike Lütke Notarp, Ph.D.

Rozsah práce: 63 389

Abstrakt

Tato bakalářské práce má za cíl analyzovat vývoj mediálního obrazu veganství na českých internetových zpravodajských serverech v průběhu posledních deseti let. Výzkum se zaměřuje na roky 2013, 2018 a 2023 a čerpá z pěti nejčtenějších online zpravodajských médií: iDNES.cz, Novinky.cz, Aktuálně.cz, Deník.cz a TN.cz. Teoreticky představuje veganství a nastiňuje mediální konstrukci reality. Metodologicky práce kombinuje kvantitativní obsahovou analýzu, která slouží k zodpovězení otázek týkající se rozsahu mediálního pokrytí veganství a jeho tematických okruhů, a kritickou analýzu diskurzu, která odpovídá na otázky prezentace veganství. Nakonec data ze všech zkoumaných roků porovnává a popisuje vývoj.

Abstract

The aim of this bachelor thesis is to analyse the development of the media image of veganism on Czech internet news servers over the last ten years. The research focuses on the years 2013, 2018 and 2023 and draws on five of the most read online news media: iDNES.cz, Novinky.cz, Aktuálně.cz, Deník.cz and TN.cz. Theoretically, it presents veganism and outlines the media construction of reality. Methodologically, the thesis combines quantitative content analysis, which serves to answer questions about the extent of media coverage of veganism and its thematic areas, and critical discourse analysis, which answers questions about the presentation of veganism. Finally, it compares the data from all the years examined and describes the trends.

Klíčová slova

Veganství, mediální obraz, kvantitativní obsahová analýza, kritická analýza diskurzu

Keywords

Veganism, media image, quantitative content analysis, critical discourse analysis

Title

The development of the media image of veganism in czech internet news portals in the last 10 years

Poděkování

Chtěla bych v první řadě poděkovat svým rodičům, že jsem díky nim taková, jaká jsem. Chtěla bych také poděkovat svým přátelům, kteří mě během období psaní bakalářské práce podporovali. Velké díky také patří Davidovi, který se nejen staral o mě, ale i o naši domácnost. A v neposlední řadě bych ráda chtěla poděkovat své vedoucí práce paní doktorce Ulrike Lütke Notarp za cenné rady a poskytnutí materiálů.

Obsah

Úvod	8
2. Teoretická část.....	9
2.1. Veganství.....	9
2.1.1. Enviromentální důvody	9
2.1.2. Etické důvody	10
2.1.3. Zdravotní důvody	10
2.1.4. Veganství v České republice	12
2.2. Mediální konstrukce reality	12
2.2.1. Nastolování agendy	12
2.2.2. Rámcování	14
3. Metodologická část.....	15
3.1 Stanovení výzkumných otázek	15
3.3 Určení výzkumného vzorku	16
3.4 Kvantitativní analýza.....	18
3.4.1 Popis metody	18
3.4.2 Vytvoření kódovací knihy	19
3.4.3 Výpočet věnovaného prostoru.....	20
3.4.4 Analýza reziduí.....	21
3.5. Kvalitativní analýza.....	21
Popis metody	21
Postup analýzy	25
4. Mediální obraz veganství za rok 2013.....	26
4.1. Věnovaný prostor	26

4.2. Témata	27
4.3. Titulek.....	28
4.4. Analýza diskurzu o veganství v roce 2013	28
4.4.1. Hodnoty	28
4.4.2. Stravování.....	29
4.4.3. Kdo jsou vegani?	30
4.4.4. Ekologie a etika	31
4.4.5. Společnost.....	31
5. Mediální obraz veganství za rok 2018.....	32
5.1. Věnovaný prostor	32
5.2. Témata	33
5.3. Titulek.....	35
5.4. Analýza diskurzu o veganství v roce 2018.....	35
5.4.1. Hodnoty	35
5.4.2. Stravování.....	36
5.4.3. Kdo jsou vegani?	37
5.4.4. Ekologie a etika	38
5.4.5. Společnost.....	39
6. Mediální obraz veganství za rok 2023.....	40
6.1. Věnovaný prostor	40
6.2. Témata	41
6.3. Titulek.....	43
6.4. Analýza diskurzu o veganství za rok 2023	43
6.4.1. Hodnoty	43
6.4.2. Stravování.....	45
6.4.3. Kdo jsou vegani?	46

6.4.4. Ekologie a etika	47
6.4.5. Společnost.....	49
7. Vývoj mediálního obrazu veganství mezi lety 2013-2023	51
7.1. Vývoj věnovaného prostoru veganství mezi lety 2013-2023	51
7.2. Vývoj tematického zaměření článků o veganství mezi lety 2013-2023	52
7.3. Vývoj diskurzu o veganství mezi lety 2013-2023	54
Závěr.....	57
Summary.....	59
Použitá literatura.....	61
Literatura	61
Elektronické zdroje.....	63
Analyzované články	64
Teze	71

Úvod

Veganství, životní styl založený na vyloučení všech živočišných produktů ze stravy i z ostatních aspektů života, v posledních letech zaznamenává nárůst popularity. Tento trend je zřejmý nejen v mezinárodním měřítku, ale i v České republice. Média mohou hrát velkou roli v ovlivňování veřejného mínění a přijetí tohoto životního stylu ve společnosti.

Tato bakalářská práce se zaměřuje na analýzu mediálního obrazu veganství na českých internetových zpravodajských serverech v letech 2013, 2018 a 2023. Výzkum je proveden pomocí kvantitativní obsahové analýzy a kritické analýzy diskurzu. Cílem je zjistit, kolik prostoru je tématu veganství věnováno, jaká jsou dominantní témata, ve kterých je veganství zmíněno, a jaké narativy a hodnoty jsou s veganstvím spojeny.

Výběr let 2013, 2018 a 2023 umožňuje sledovat změny ve frekvenci a způsobu, jakým je veganství prezentováno. Rok 2013 byl vybrán jako počáteční, jelikož je před spuštěním kampaně Veganuary, která významně přispěla k popularizaci veganství. Rok 2023 je poslední ukončený rok v době této práce, takže nejlépe reflektuje současnost. Rok 2018 je mezikrok mezi těmito lety.

Práce zkoumá pět nejnavštěvovanějších online zpravodajských médií v České republice: iDNES.cz, Novinky.cz, Aktuálně.cz, Deník.cz a TN.cz.

Kvantitativní obsahová analýza poskytuje přehled o tom, jak často a v jakých kontextech je veganství zmiňováno. Kritická analýza diskurzu pak doplňuje tento přehled o kvalitativní pohled na to, jak je prezentováno ve vztahu k širším společenským otázkám, jako jsou ekologie a etika, jak jsou vegani prezentováni a jak je veganství vnímané společností.

2. Teoretická část

2.1. Veganství

Veganství se dá definovat jako filozofie a způsob života, který se snaží vyloučit (pokud je to možné) všechny formy využívání a krutosti vůči zvířatům za účelem získávání potravy, oblečení nebo jakýchkoli jiných účelů. Z hlediska stravy to znamená vynechání všech produktů, které jsou zcela nebo částečně odvozeny ze zvířat (tj. hlavně maso, mléčné produkty, vejčeka a med). Nejedná se ale jen o stravu, ale také vyhýbání se materiálům odvozeným ze zvířat (např. oblečení z kůže), produktům testovaným na zvířatech a místům, využívající zvířata pro zábavu (např. cirkusy).¹ Ačkoliv se veganství může zdát na první pohled striktní, tak velký důraz je kladen na snahu vyloučit živočišné produkty pokud možno, ne ale bezvýhradně. The vegan society nabádá k tomu, aby vždy byl kladen na zdraví jednotlivce a to například brát léky, předepsané doktorem, pokud neexistuje veganská alternativa.² K veganství může vést více důvodů, jako tři hlavní jsou ale považovány etické, enviromentální a zdravotní.³

2.1.1. Enviromentální důvody

Z ekologického hlediska produkce veganské stravy vede k nejnižším emisím skleníkových plynů (GHG), využívá nejméně půdy a má nejmenší vodní stopu ve srovnání s vegetariánskou a všežravou stravou. Konkrétně produkce masa a mléčných výrobků má výrazně vyšší ekologickou stopu než produkce rostlinných potravin. Veganská strava nabízí největší potenciál pro snížení globální spotřeby vody a využití půdy, což podporuje přechod k udržitelnějším potravinovým systémům.⁴

¹ Definition of veganism. *The Vegan Society* [online]. [Citováno 27.7.2024]. Dostupné z:

<https://www.vegansociety.com/go-vegan/definition-veganism>

² Tamtéž.

³ Why People Go Vegan: 2019 Global Survey Results. *Vomad* [online]. 4.3.2019. [Citováno 27.7.2024].

Dostupné z: <https://vomad.life/survey/>

⁴ JANSSEN, Meike, et al. Motives of consumers following a vegan diet and their attitudes towards animal agriculture. *Appetite*, 2016.

2.1.2. Etické důvody

Každoročně je pro lidskou spotřebu zabito přibližně 60 miliard suchozemských zvířat a přes bilion mořských živočichů. Vegani věří, že zabíjení zvířat není ospravedlnitelné, protože zvířata nedávají souhlas k tomu, aby byla zabita.⁵ V roce 1965 bylo britskou Radou pro welfare hospodářských zvířat zaveden pojem Pěti svobod, které byly vytvořeny pro zajištění základních potřeb zvířat a minimalizaci jejich utrpení. Patří mezi ně:

- svoboda od hladu, žízně a podvýživy
- svoboda od nepohodlí
- svoboda od bolesti, zranění a onemocnění
- svoboda projevit přirozené chování
- svoboda od stresu, strachu a úzkosti.⁶

Tyto podmínky nikdy nemůžou být plně zajištěny v žádném chovu.⁷ Dokonce i v systémech s vysokou welfare zvířata trpí během svého života, transportu a porážky. Například krávy jsou často utraceny mnohem dříve, než by bylo přirozené, kvůli ekonomické neefektivnosti jejich dalšího chovu.⁸

2.1.3. Zdravotní důvody

Veganská strava má mnohé pozitivní přínosy na zdraví. Ve srovnání s nevegany mají vegani nižší riziko obezity a ischemické choroby srdeční, mají nižší hladiny cholesterolu a mají nižší průměrný systolický a diastolický krevní tlak. Celkové riziko všech druhů rakoviny je u veganů také o něco nižší než u neveganů, ale výsledky pro jednotlivé druhy rakoviny jsou nejednoznačné. Významně nižší riziko mají vegani u rakoviny lymfatických a hematopoetických tkání, zejména mnohočetného myelomu. Také u veganů je menší riziko cukrovky 2. typu. Dále mají vegani nižší riziko divertikulární choroby a šedého zákalu. Také

⁵Go vegan for animals. *The Vegan Society* [online]. [Citováno 27.7.2024]. Dostupné z:

<https://www.vegansociety.com/go-vegan/why-go-vegan/animals>

⁶ POKORNÝ, Zbyněk. Welfare zvířat. *ChovZvířat.cz* [online]. 28.2.2015. [Citováno 27.7. 2024]. Dostupné z:

<https://www.chovzvirat.cz/clanek/675-welfare-zvirat/>

⁷ ALVARO, Carlo. Ethical veganism, virtue, and greatness of the soul. *Journal of Agricultural and Environmental Ethics*, 2017.

⁸ Tamtéž.

mají nižší riziko tvorby ledvinových kamenů a degenerativní artritidy. Vegani vykazují také nižší výskyt metabolického syndromu a hypertyreózy.⁹

S veganstvím je také spojováno několik nedostatků, co se týče nedostatku některých živin, jako je například vitamín B12, železo či vápník. Všechny tyto nedostatky jsou možné ale eliminovat pečlivým plánováním stravy či případnou suplementací.¹⁰

⁹ KEY, Timothy J.; APPLEBY, Paul N.; ROSELL, Magdalena S. Health effects of vegetarian and vegan diets. *Proceedings of the Nutrition Society*, 2006, s. 35-39.

¹⁰ Tamtéž.

2.1.4. Veganství v České republice

Veganským způsobem se stravuje kolem 1 % Čechů¹¹, což je méně než evropský průměr 3,2 %¹². Nejčastěji jsou tak lidé z generace Z a nejčastějším důvodem pro veganství jsou zdravotní důvody, ačkoliv mezi generací Z převládají ty etické.¹³ Jedním z důvodů, proč můžeme být v České republice skeptičtější vůči veganství, mohou být naše potravinové návyky, které jsou v České republice tradičně založené na masité stravě. V rychlém životním tempu je jednodušší volit si taková jídla, která už známe než měnit stravovací návyky¹⁴. Dvě třetiny Čechů také uvádí, že veganské výrobky jsou dražší než ty živočišné¹⁵, což může být další možnou překážkou veganství, jelikož Češi mají tendence spojovat si peníze s aspekty, jako je moc, dobro a dosažení úspěchu.¹⁶ Finanční strážce veganství v Česku nepomáhá ani inflace a zdražování potravin, kterých se obává 91 % Čechů.¹⁷ Dalšími překážkami může být dostupnost a cena těchto produktů.¹⁸

2.2. Mediální konstrukce reality

Podle Lipmanna média vytvářejí „pseudoprostředí“, které nezrcadlí realitu, alec filtruje a tvaruje ji. Na toto „pseudoprostředí“ reaguje veřejné mínění, na rozdíl od reálného světa.¹⁹ To, že média konstruují toto „pseudoprostředí“, je zapříčiněno tím, že skutečnost je jimi nám známa, jelikož u daných situací nejsme, a zprávy jsou to jediné, co je nám o dané události poskytnuto.²⁰ Zastává se názor, že média podporují kulturní hodnoty, které se ve společnosti již nachází a staví na nich.²¹ Média jsou tedy pod tlakem zájmů jak národa, tak státu, a proto jsou názorově konzervativní snaží se nenabourávat status quo.²² V médiích také různé menšiny mohou být označovány za nebezpečné pro společnost, aby nabídli společnosti přemět rozhořčení a odvedli pozornost od skutečného nebezpečí.²³

Vliv médií na publikum je nepopíratelný, avšak tento vliv se velmi špatně dokazuje a není moc prozkoumán.²⁴

2.2.1. Nastolování agendy

Jedna z hlavních teorií konstrukce reality je teorie nastolování agendy. Základní myšlenky

¹¹ KNEBLÍKOVÁ, Markéta, 2023. Trendy ve veganských produktech. IPSOS. Ipsos.com/cs [online].

[Citováno 27.7.2024]. Dostupné z: <https://www.ipsos.com/cs-cz/trendy-veveganskych-produktech>

¹² METICULOUS MARKET RESEARCH PVT. LTD. Europe plant-based food market worth \$16.7 billion

teorie nastolování agendy je tvrzení, že média nám říkají, jaká témata jsou důležitá, a to se odráží na tom, co společnost považuje za důležité.²⁵ Jednodušeji řečeno nám média říkají nad jakými tématy se máme zamýšlet.²⁶ Nastolování agendy lze kategorizovat podle stupně analýzy, které současně korespondují s historickým vývojem. První stupeň vychází z dotazníkových šetření a jejich hlavním zaměřením je pozice zpráv, zdůrazňování témat ve zprávách a vlivy těchto faktorů na vnímání důležitosti témat ve veřejnosti.²⁷ Druhá fáze se zaměřuje na více kvalitativní analýzy a jejich cílem je identifikovat způsoby, jakým jsou témata prezentována, v jakých kontextech se objevují a pomocí jakých nástrojů jsou tato

by 2029 - exclusive report by Meticulous Research®. *GlobeNewswire News Room* [online]. 30.3.2022.

[Citováno 27.7.2024]. Dostupné z: <https://www.globenewswire.com/news-release/2022/03/30/2412865/0/en/Europe-Plant-Based-Food-Market-Worth-16-7-Billion-by-2029-Exclusive-Report-by-Meticulous-Research.html>

¹³ KNEBLÍKOVÁ, Markéta, 2023. Trendy ve veganských produktech. IPSOS. Ipsos.com/cs [online]. [Citováno 27.7.2024]. Dostupné z: <https://www.ipsos.com/cs-cz/trendy-veveganskych-produktech>

¹⁴ Tamtéž.

¹⁵ Tamtéž.

¹⁶ LEMROVÁ, Soňa, et al. Money is power: Monetary intelligence—love of money and temptation of materialism among Czech University students. *Journal of Business Ethics*, 2014.

¹⁷ KNEBLÍKOVÁ, Markéta, 2023. Trendy ve veganských produktech. IPSOS. Ipsos.com/cs [online]. [Citováno 27.7.2024]. Dostupné z: <https://www.ipsos.com/cs-cz/trendy-veveganskych-produktech>

¹⁸ Tamtéž.

¹⁹ LIPPMANN, Walter. The world outside and the pictures in our heads. *Public opinion*, 1922, s.75.

²⁰ BURTON, Graeme; JIRÁK, Jan. *Úvod do studia médií*. Barrister & Principal, 2001, s. 237.

²¹ MCQUAIL, Denis; KABÁT, Marcel; JIRÁK, Jan. *Úvod do teorie masové komunikace*. 2002, s. 522.

²² Tamtéž.

²³ Tamtéž.

²⁴ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost: [stručný úvod do studia médií a mediální komunikace]*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007.s. 145

²⁵ MCCOMBS, Maxwell. *Agenda Setting: Nastolování agendy; masová média a veřejné mínění*. PORTÁL sro, 2009, s.200.

²⁶ COHEN, Bernard Cecil. *Press and foreign policy*. Princeton university press, 2015, s.13.

²⁷ NEČAS, Vlastimil. *Koncept nastolování agendy v kontextu českých mediálních studií*. 2013, s 38-39.

témata zvýrazňována.²⁸

2.2.2. Rámcování

Druhá fáze nastolování agendy a teorie rámcování mají spoustu společného a není jisté, jestli je můžeme považovat za totožné.²⁹ Tyto termíny byly často přirovnávané jako podobné³⁰, ale snahy vymezit tyto pojmy od sebe ale nebyli moc úspěšné³¹, ale některé práce je považují za rozdělené přístupy³² a některé rámcování spojují s druhou fází nastolování agendy.³³

Podle McCombse a Shawa se tvrdí, že média nám říkají o čem máme přemýšlet, doplňuje tvrzením, že nám i říkají jak o nich máme přemýšlet.³⁴ Teorie rámcování tedy tvrdí, že zprávy nejsou pouze fakta, ale mají přidáný hodnotový rámec, který nám pomáhá tato fakta zpracovat.³⁵ Ačkoliv termín „rámec“ má více definic³⁶, nejužívanější je od Robert M. Entmana.³⁷ Podle této definice se rámec skládá ze čtyř částí: „definici problému, kauzální interpretaci, morální hodnocení a/nebo návrh řešení“.³⁸ Rámce mohou zapříčinit odlišné interpretace těch stejných fakt.³⁹ Efekty rámcování teda nastávají, když drobné změny v

²⁸ NEČAS, Vlastimil. Koncept nastolování agendy v kontextu českých mediálních studií. 2013, s 50-51.

²⁹ COLEMAN, Renita, et al. Agenda setting. In: *The handbook of journalism studies*. Routledge, 2009. s.150

³⁰ MCCOMBS, Maxwell. *Agenda Setting: Nastolování agendy; masová média a veřejné mínění*. PORTÁL sro, 2009, s.132.

³¹ Tamtéž.

³² KALVAS, František, et al. Rámcování a nastolování agendy: Dva paralelní procesy v interakci. *Sociologický časopis*, 2012, s. 7.

³³ NEČAS, Vlastimil. Koncept nastolování agendy v kontextu českých mediálních studií. 2013, s.5 0-51.

³⁴ Tamtéž.

³⁵ KALVAS, František, et al. Rámcování a nastolování agendy: Dva paralelní procesy v interakci. *Sociologický časopis*, 2012, s. 6.

³⁶ Tamtéž.

³⁷ Tamtéž.

³⁸ ENTMAN, Robert M. Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of communication*, 1993, s.52.

³⁹ KALVAS, František, et al. Rámcování a nastolování agendy: Dva paralelní procesy v interakci. *Sociologický časopis*, 2012, s. 6.

prezentaci události vedou k výrazným změnám v názorech veřejnosti.⁴⁰

Scheufele popisuje čtyři klíčové procesy rámcování: tvorba rámců, nastavení rámců, individuální procesy rámcování a zpětnou vazbu od publika k novinářům.⁴¹ Tvorbu rámců médií ovlivňují faktory jako politické tlaky, osobní hodnoty novinářů, ekonomické zájmy a marketingové strategie.⁴²

3. Metodologická část

3.1 Stanovení výzkumných otázek

Ve své práci se chci věnovat mediálnímu obrazu veganství a jeho vývoji na českých zpravodajských online webech. Kvantitativní obsahovou analýzou používám primárně na mediální reflexi veganství a sekundárně na identifikaci článků vhodných na druhou část mého výzkumu, a to na kvalitativní analýzu. Za kvalitativní analýzu zvolím analýzu diskurzu, kterou plánuji zjistit, jaký narativ česká zpravodajská online média o veganství vytváří.

Podle Trampoty a Vojtěchovské si tvoříme hypotézy, když navazujeme na nějaký předchozí výzkum a je možné předpokládat potenciální výsledek. Výzkumné otázky tvoříme tehdy, když zkoumáme novou oblast a na žádný předchozí výzkum nenavazujeme.⁴³ Jelikož nenavazuji na žádný předchozí výzkum, tak se svými cíli jsem si vytvořila tyto výzkumné otázky:

- V01: Kolik prostoru je tématu veganství věnováno na českých zpravodajských webech?
- V02: Jaká část článků zmiňující veganství měla veganství alespoň za jedno z hlavních témat?
- V03: Jaká byla dominantní témata, ve kterých bylo veganství zmiňováno?
- V04: Jak často média používali klíčové slovo „vegan“ a jeho variace v titulku?

⁴⁰ CHONG, Dennis; DRUCKMAN, James N. Framing theory. *Annu. Rev. Polit. Sci.*, 2007.

⁴¹ SCHEUFELE, Dietram A. Framing as a theory of media effects. *Journal of communication*, 1999, s. 115-116.

⁴² Tamtéž.

⁴³ TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010, s. 104.

- V05: Jaký narativ tyto články o veganství tvoří?
- V06: Změnily se nějak tematické okruhy, zastoupení klíčového slova v titulku, hlavní téma veganství těchto článků a jejich narativ za posledních 10 let?

3.3 Určení výzkumného vzorku

Podle Scherera provádíme výběr výzkumného vzorku ve 4 rovinách: výběr analyzovaných médií, jaké obsahy budeme v těchto médiích analyzovat, za jaké období budeme analyzovat a stanovit si mediované obsahové jednotky.⁴⁴

Jelikož je mým cílem zmapovat vývoj českých zpravodajských online médií a jejich mediální reflexi veganství, rozhodla jsem se analyzovat roky 2013, 2018 a 2023. Jako první rok jsem zvolila rok 2013, protože to byl rok předtím, než byla spuštěná britská kampaň Veganuary, která má za cíl přivést lidi k rostlinné stravě.⁴⁵ Podle BBC je kampaň Veganuary jedním z faktorů, která pomohla veganství dostat se do širšího povědomí veřejnosti.⁴⁶ Od původního plánu analyzovat roky 2012, 2017 a 2022 jsem upustila, jelikož v za tyto roky bylo vydáno méně článků na téma veganství.

Svou analýzu jsem nelimitovala ale jen na zpravodajskou rubriku těchto médií, ale na všechny články, vydávané oficiálně pod tímto médiem. K analýze jsem zvolila tato média: Idnes.cz, Novinky.cz, Aktuálně.cz, Denik.cz a TN.cz, jelikož podle serveru Mediaguru.cz mají největší čtenářskou základnu v letech, která jsem se rozhodla

⁴⁴ SCHERER et al. Analýza Obsahu mediálních sdělení. 1998, s. 35.

⁴⁵ Veganuary movement to welcome 1 millionth participant. The Guardian [online]. 26.10.2020. [Cit.: 8.7.2024]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/lifeandstyle/2020/oct/26/veganuary-movement-plant-basedfood#:~:text=The%20UK%2Dbased%20campaign%2C%20which,2019%20and%20170%2C000%20in%202018.>

⁴⁶ LOWBRIDGE, Caroline. Veganism: How a maligned movement went mainstream. BBC News [online]. 30.10.2017. [Cit.: 8.7.2024]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/uk-england-leicestershire-40722965>

analyzovat⁴⁷⁴⁸⁴⁹, tj. 2013, 2018 a 2023. Jak lze vidět z tabulky 1. Tak v letech 2013, 2018 a 2023 se v 5 nejčtenějších médiích objevily nejvíce servery iDNES.cz (3krát), Novinky.cz (2krát), Aktuálně.cz (2krát), Deník.cz(2krát) a TN.cz (2krát).

Tabulka 1: Nejnavštěvovanější online zpravodajské servery v letech 2013, 2018 a 2023

	1. nejčtenější	2. nejčtenější	3. nejčtenější	4. nejčtenější	5. nejčtenější
2013	Novinky.cz	iDNES.cz	Aktuálně.cz	ct24.cz	TN.cz
2018	iDNES.cz	Aktuálně.cz	Blesk.cz	Deník.cz	TN.cz
2023	Seznamzpravy.cz	Novinky.cz	iDNES.cz	Deník.cz	Nova.cz

Zdroj: Autor, data z Mediaguru.cz

Od původního plánu analyzovat server Seznamzpravy.cz jsem upustila, jelikož se v seznamu nejčtenějších zpravodajských serverech za vybrané roky objevil jen jednou, což je méně než server TN.cz a také jelikož server Seznamzpravy.cz byl založen až v roce 2016, tudíž bych neměla co analyzovat za rok 2013 z tohoto serveru.

Trampota a Vojtěchovská tvrdí, že jednotkou analýzy je část mediálního obsahu, kde se sledují vybrané proměnné a jejich kategorie.⁵⁰ Nejmenší složku, kterou já v této práci

⁴⁷ Návštěvnost českých zpravodajských webů se loni Dál snížila. MediaGuru.cz [online]. 17.1.2024. [cit. 7.7. 2024]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2024/01/navstevnost-ceskych-zpravodajskych-webu-se-loni-dal-snizila/>

⁴⁸ Zpravodajské weby: V první desítce I echo, V blízkosti také forum 24. MediaGuru.cz [online]. 23.9.2018. [cit.7.7. 2024]. Dstupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2018/09/zpravodajske-weby-v-prvni-desitce-i-echo-v-blizkosti-take-forum-24/>

⁴⁹ Zpravodajské Weby Rostou I přes vstup nových hráčů. MediaGuru.cz [online]. 1.9.2014. [cit.7.7. 2024]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2014/09/zpravodajske-weby-rostou-i-pres-vstup-novych-hracu/>

⁵⁰ TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. Metody výzkumu médií. Praha: Portál, 2010, s. 105.

analyzuji je článek na vybraných webech.

Články jsem hledala tak, že v mediálním archivu společnosti Newton Media jsem si našla všechny články, které obsahovaly klíčové slovo „vegan“. Pracovala jsem jen s těmi nálezy, které nebyli duplicitní, u kterých nebylo klíčové slovo součástí odkazu na jiný článek nebo reklamního sdělení, nebyli placenými články pro prémiové účty a nebyli to obsahy z blogové sekce na Idnes.cz, jelikož blogové články nepišou oficiální zaměstnanci, a přístup k tomu napsat blogový článek má každý s přístupem k internetu a tím pádem velmi často nesplňují ani základy novinářské etiky. Občasně jsem se v mediálním archivu potýkala s problémy, kdy mi mediální archiv nenabízel články, které jinak byly dohledatelné přes vyhledávače zpravodajských webů, doplnila jsem proto svůj výzkumný vzorek o články, které jsem našla tímto způsobem. Vyhledávání přes vyhledávače jsem nezvolila jako hlavní metodu zdroje článků, jelikož každý web má vyhledávač naprogramovaný jinak a na nějakých webech se například nedá filtrovat výsledky podle roku, což mi přišlo pro moji analýzu zbytečně složité.

Pro účely kvalitativní analýzy jsem vybrala ty články, pro které platilo, že:

1. Veganství bylo alespoň jedním z hlavních témat, nebo
2. obsahovaly hodnotící prvky veganství.

Přednost jsem dávala těm článkům, které splňovaly tyto podmínky obě. Z článků, které splňovaly tyto podmínky jsem nadále vybrala k analýze tak, aby jejich tematické zastoupení co nejpřesněji kopírovalo tematické zastoupení článků s hlavním tématem veganství v daném roce.

3.4 Kvantitativní analýza

3.4.1 Popis metody

Pro tuto práci jsem zvolila v prvním kroku udělat kvantitativní obsahovou analýzu. Dle Trampoty a Vojtěchovské, si média volí z obrovského množství událostí, které budou reflektovat. Tím tvoří tematickou agendu média. Kvantitativní obsahovou analýzou můžeme například porovnávat tematické agendy v různých zemích anebo zmapování proměny tematické agendy médií v čase. Tuto agendu můžeme zkoumat tak, že budeme analyzovat,

jakými tématy se média věnují a kolik prostoru těmto tématům dávají.⁵¹ Máme dva hlavní typy výzkumu mediální agendy, z toho první je výzkum sledující celou agendu média nebo více médií, který by měl popsat celé tematické složení zkoumaných médií, a nebo druhý typ výzkum sledující postavení jednoho tématu⁵², kterému já se věnuji v této práci.

Podle Scherera kvantitativní obsahová analýza je velmi strukturovaná a selektivní. Tím pádem je také vysoký stupeň její ověřitelnosti.⁵³ To znamená, že kdyby jakýkoliv výzkumník kdykoliv používal tuto metodu, měl by dojít ke stejným výsledkům.

Kvantitativní analýza se dle Trampoty a Vojtěchové skládá z několika kroků, které se dají spojovat a nemusí být dodrženy přesně jejich pořadí.⁵⁴ Pro účely mé práce jsem si je stanovila takto:

1. formulace výzkumných otázek
2. definice výběrového vzorku
3. vytvoření kategorií, do kterých budou obsahové jednotky analyzovány
4. kódování obsahů
5. analýza dat a definice závěrů.

3.4.2 Vytvoření kódovací knihy

Pro kódování jsem zvolila emergentní kódování. Jedná se o proces vytváření kategorií po předběžném prozkoumání dat.⁵⁵ Toto kódování spočívalo v tom, že jsem si nejprve shromáždila články a následně vybrala pár témat, ve kterých se články s klíčovým slovem „vegan“ objevovaly. Poté jsem si vytvořila kategorie, které ale nebyly pevně dané a do kódovací knihy jsem následně témata přidávala či je spojovala do společného kódu. Pro každý kód ale platí, že je výlučný s ostatními kódy pro zachování reliability výzkumu⁵⁶. Finální kódovací kniha je v závěru práce jako příloha č. 1.

⁵¹ TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010, s. 100.

⁵² TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010, s. 102.

⁵³ SCHERER et al. *Analýza Obsahu mediálních sdělení*. 1998, s. 29.

⁵⁴ TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010, s. 103.

⁵⁵ WIMMER, Roger D.; DOMINICK, Joseph R. *Mass media research*. Boston: Wadsworth, 2011, s. 166.

⁵⁶ TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010, s. 106.

Pro kódování se používají dva typy proměnných, a to identifikační a analytická.⁵⁷ Identifikační jsem používala k rozpoznání a identifikaci článků a analytické jsem poté využívala k zodpovězení výzkumných otázek.

Všechny mnou vytvořené analytické proměnné byly nominální, tudíž každá možnost měla přiřazený číselný kód, který ale nevypovídá o reálné hodnotě či o míře proměnné.⁵⁸ Mnou vytvořené proměnné byly: název, zdroj, rok, hlavní téma, téma, téma2, titulek a vhodnost pro kvalitativní analýzu.

Proměnné název, zdroj a rok slouží jako identifikační proměnné. Proměnné hlavní téma, téma, téma2, titulek slouží pro kvantitativní analýzu. Proměnná hlavní téma slouží k rozpoznání, jestli veganství bylo alespoň jedno z hlavních témat v článku. Nabývá hodnot 1, tj. veganství je alespoň jedním z hlavních témat, a 0, tj. veganství není ani jedno z hlavních témat. Další proměnné téma a téma2 slouží k určení témat pojednávaných v článku. Nabývá hodnot 1-18 s výjimkou kódu 13 (**potravin z hmyzu**), který ve výsledné kódovací knize není, jelikož jsem ho spojila s kódem **inovace** z důvodu mála výskytů. Proměnná titulek určuje, jestli se v názvu objevilo klíčové slovo „vegan“, a nabývá hodnot 1, tj. titulek obsahuje klíčové slovo „vegan“ a 0, tj. titulek neobsahuje klíčové slovo „vegan“. Nakonec proměnná vhodnost pro kvalitativní analýzu slouží k určení vhodnosti pro následnou kvalitativní analýzu, kdy hodnota 1 znamená ano a hodnota 0 znamená ne.

Proces kódování jsem prováděla v programu Microsoft Excel, následnou analýzu jsem prováděla v programu SPSS.

Nakonec jsem si během procesu analýzy vypočetla novou proměnnou s názvem clickbait, která nabývá hodnoty 1 u těch článků, které obsahují klíčové slovo v titulku a k tomu ani jedno z hlavních témat nebylo veganství. V opačném případě nabývá hodnoty 0.

3.4.3 Výpočet věnovaného prostoru

Pro výpočet, jaký prostor věnovala média tématu veganství, jsem použila základní matematickou trojčlenku. Vzala jsem počet článků, které obsahovaly klíčové slovo „vegan“ a ten jsem vydělila počtem článků, které dané médium vydalo za požadovaný rok. Výsledkem je procento, které ukazuje, kolik článků obsahující klíčové slovo „vegan“ dané

⁵⁷ SCHERER et al. Analýza Obsahu mediálních sdělení. 1998, s. 43.

⁵⁸ SCHERER et al. Analýza Obsahu mediálních sdělení. 1998, s. 42.

médium v daný rok vydalo. Součtem původních čísel pro všechna média jsem spočítala i celkové procento za všechna daná média pro každý rok. Původní čísla jsem získala kombinací výsledků vyhledávání v mediálním archivu Newton Media a vyhledáváním přes vyhledávače na zpravodajských serverech.

Výpočty jsem prováděla v programu Microsoft Excel.

3.4.4 Analýza reziduí

Pro určení významných rozdílů v datech mezi lety jsem se inspirovala analýzou reziduí. Analýza reziduí se používá k posouzení, jak dobře model odpovídá pozorovaným datům.⁵⁹ Reziduum je definováno jako rozdíl mezi pozorovanou frekvencí a očekávanou frekvencí.⁶⁰ Pro každou kategorii jsem si spočítala očekávanou hodnotu (např. kolik článků v roce 2013 by bylo na téma „zdravé stravování“, kdyby byly články rovnoměrně rozloženy mezi lety) a tuto hodnotu jsem odečetla od skutečné hodnoty. Dostala jsem číslo, které čím blíže se rovná nule, tím „správněji“ naměřená hodnota dopadla⁶¹.

3.5. Kvalitativní analýza

Popis metody

Kritická analýza diskurzu neboli CDA, je zakotvena v kritické sociální teorii s představiteli Frankfurtské školy jako jsou Max Horckheimer, Theodor Adorno či Jürgen Habermas, kteří kritizovali vývoj společnosti a kultury,⁶² zkoumali vliv kultury na společnost a zachování statusu quo. Zaměřovali se na média jako prostředek mocenské kontroly, který vládnoucí třída využívá k šíření své dominantní ideologie skrze kulturní průmysl.⁶³ V CDA taktéž kritizujeme nerovnost vztahů ve společnosti a přispět k jejich změně.⁶⁴

⁵⁹ COX, David R.; SNELL, E. Joyce. A general definition of residuals. *Journal of the Royal Statistical Society: Series B (Methodological)*, 1968, s.248-249.

⁶⁰ Tamtéž.

⁶¹ Tamtéž.

⁶² NAVRÁTIL, Jiří. Kritická teorie sociálních hnutí. 2006, s.1.

⁶³ KŘEČEK, Jan. Škola frankfurtská. In: Irena Reifová (ed.), *Slovník mediální komunikace*, 2004. s. 253–254.

⁶⁴ SCHNEIDEROVÁ, Soňa. *Analýza diskurzu a mediální text*. Charles University in Prague, Karolinum Press,

Diskurz se dá definovat jako kulturně specifický způsob, jak a s jakými znaky se vyjadřuje určitá subkultura. Diskurz formuje kulturní realitu této subkultury a podporuje její existenci. Také umožňuje odlišení různých kulturních subsystémů.⁶⁵ Podle Foucaulta je diskurz abstraktní soubor, který je v každém z nás, podle kterého probíhá veškerá komunikační interakce.⁶⁶ Pokud je diskurz v rámci celé národní kultury, používá se pojem interdiskurz, který má v systému národní kultury zprostředkující, integrační a komunikaci zajišťující funkci.⁶⁷

Podle Krause CDA zkoumá, jak jsou sociální problémy, jako je diskriminace, nerovnost nebo marginalizace, reprezentovány a konstruovány v diskurzu. Tímto způsobem se CDA snaží přispět k většímu porozumění a případně i k řešení těchto problémů tím, že odhaluje mechanismy, které je podporují a udržují.⁶⁸ CDA v základu analyzuje jazykové (znakové) prvky v textu, a ačkoliv je tato analýza nezbytná součástí analýzy diskursu, k tomu abychom mohli dojít k relevantním výsledkům, musíme znát širší kontext nežli jen ten textový.⁶⁹ Podle Fairclougha významy textů vznikají souhrnem tří procesů, tj. produkce textu, text samotný a recepce textu příjemci.⁷⁰ CDA se věnuje hlavně produkčnímu procesu, tj. záměry a identitu autora, ale věnuje se i recepci příjemci.⁷¹ CDA tedy není pouze teorie či metoda, ale zastřešující pojem pro více přístupů.⁷²

Pro tuto část své práce jsem se rozhodla použít prvky lingvistické analýzy diskursu, která rámcově spadá pod CDA. Cílem lingvistické analýzy je pochopit jaké normy a měřítko

2015, s. 43.

⁶⁵ FLEISCHER, Michael. Kulturtheorie: Systemtheoretische und evolutionäre Grundlagen. [Systémová teorie a evoluční základy] 2001, s. 3344-338.

⁶⁶ FOUCAULT, Michel. *Language, counter-memory, practice: Selected essays and interviews*. Cornell University Press, 1980, s. 26.

⁶⁷ NOTARP, Ulrike. Analýza Medií, kultura a diskurs. [Prezentace v rámci předmětu *Praktická analýza mediálních textů*]. Praha: Univerzita Karlova. 2022.

⁶⁸ KRAUS, Jiří. *Jazyk v proměnách komunikačních médií*. Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2008.

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ SCHNEIDEROVÁ, Soňa. *Analýza diskursu a mediální text*. Charles University in Prague, Karolinum Press, 2015, s. 27.

⁷¹ Tamtéž.

⁷² DUFEK, Ondřej. *Kritická analýza jazykových ideologií v českém veřejném diskurzu*. 2018, s. 19.

(pravidla) se používají k tomu, aby určitá tvrzení a chování byla považována za normální nebo správná. Fleischer pracuje s různými měřítky, která v textu vytváří či udžují, co je normální. Jedná se mj. o hodnoty, normativy, stereotypy a opozice.

3.5.1. Hodnoty

Hofstede definuje hodnoty jako základní principy, které ovlivňují lidské chování. Naučené jsou v raném věku a jsou hluboce zakořeněné. Jsou stabilní a mění se jen pomalu. Objevují se v polaritách, tzn. že ke každé hodnotě existuje její opak (např. individualismus vs. kolektivismus). Samy hodnoty nejsou hodnotící jako normativy, představují ale jakousi kulturní základnu, na které se vyjadřují preference určitých způsobů jednání. Jsou sdíleny v rámci kulturních skupin a na hodnotách lze pozorovat kulturní rozdíly.⁷³

3.5.2. Normativy

Normativ je takový prvek komunikace, který je součástí procesu utváření pravidel a standardů pro to, co je považováno v diskurzu za normální; rozlišují a hodnotí.⁷⁴ Normativy mají vlastnosti ukazovat už daná měřítka, které v diskurzu jsou, anebo vytvářet nová normalizační měřítka.

Normativy můžeme rozdělit na elementární, a strukturované. První typ se používá k vyjádření základních hodnocení. Jsou to často například slova jako „normální“, „správné“ atp. Druhý typ normativů jsou více strukturované a často obsahují implicitní sociální nebo kulturní očekávání. To je například věta typu „Jak všichni víme“.

Normativy také do určité míry závisí na znalosti interpreta. Pokud interpret normativ přijme, dává najevo svou příslušnost k sociálnímu systému či komunitě, pokud ho odmítne, může čelit následkům.⁷⁵

3.5.3. Stereotypy

Stereotypy by se obecně daly definovat jako přesvědčení o charakteristikách, vlastnostech a

⁷³ HOFSTEDE, Geert. Dimensionalizing cultures: The Hofstede model in context. *Online readings in psychology and culture*, 2011, s. 7-21.

⁷⁴ FLEISCHER, Michael. Kulturtheorie: Systemtheoretische und evolutionäre Grundlagen. [Systémová teorie a evoluční základy] 2001, s. 338-339.

⁷⁵ Tamtéž.

chování příslušníků určitých skupin. Stereotypy zobecňují a obsahují hodnotící prvek.⁷⁶ Stereotypy jsou typem normativů, protože také hodnotí a ukazují, co je v diskurzu považováno za normální. Stereotypy bývají konkrétnější a vztahují se k určité skupině nebo jevu, zatímco normativy mohou být obecnější a vztahovat se k širším standardům nebo pravidlům.⁷⁷

Ačkoliv stereotypy jsou nedílnou součástí komunikace a můžou být nápomocné při porovnávání mezi už zažitou a novou skutečností, jejich zjednodušování a podmíněné předsudky se může natolik rozšířit, že se stanou podstatnou ne-li převládající součástí konkrétní kultury.⁷⁸ Právě v souvislosti se zjednodušeným a hodnotícím přístupem k jednotlivcům a skupinám mohou vyvolávat nevraživost, pohrdání a odpor či je vést ke společenskému vyloučení.⁷⁹

U stereotypů v analýze diskurzu nezáleží, jestli dané stereotypy vycházejí z reality, důležité je, zda vycházejí z typizovaných vlastností, které se přisuzují dané sociální skupině.⁸⁰ Na reprodukci a utvrzování stereotypů se podílejí hlavně masová média, která nabízejí hlavně stereotypy rozhodujících vrstev a převažujících hodnot ve společnosti. Podle Jiráka je přesně tento fakt důvodem, proč je důležité sledovat stereotypy, které se v médiích vyskytují.⁸¹

Jsou dva typy stereotypů. Prvním typem jsou autostereotypy, které jsou k vlastní kulturní skupině a většinově jsou pozitivní. Druhým typem jsou heterostereotypy, které se týkají jiných než vlastních kulturních skupin a naopak obsahují negativní atributy, pomocí kterých se diferencuje mezi vlastní a stereotypizovanou skupinou.⁸²

⁷⁶ HAMILTON, David L.; SHERMAN, Jeffrey W. Stereotypes. In: *Handbook of social cognition*. Psychology Press, 2014, s. 15-16.

⁷⁷ FLEISCHER, Michael. Kulturtheorie: Systemtheoretische und evolutionäre Grundlagen. [Systémová teorie a evoluční základy] 2001, s. 344-349.

⁷⁸ JIRÁK, Jan. O stereotypch v médiích aneb Svět, který vidí média. *Metodický portál RVP*, 2005.

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ FLEISCHER, Michael. Kulturtheorie: Systemtheoretische und evolutionäre Grundlagen. [Systémová teorie a evoluční základy] 2001, s. 344-349.

⁸¹ JIRÁK, Jan. O stereotypch v médiích aneb Svět, který vidí média. *Metodický portál RVP*, 2005.

⁸² FLEISCHER, Michael. Kulturtheorie: Systemtheoretische und evolutionäre Grundlagen. [Systémová teorie a evoluční základy] 2001, s. 344-349.

3.5.4. Opozice

Podle Fleischera jsou opozice komunikačními nástroji, které slouží k vytváření kontrastů mezi různými prvky komunikace. Jedná se o kognitivní konstrukce, nevyskytující se ve světě přirozeně, které stabilizují diskurzní struktury a pomáhají při diferenciaci událostí, vytváření hierarchií a rozlišování mezi vlastním a cizím. Opozice umožňují hlubší pochopení komunikovaných názorů tím, že poskytují jasné body kontrastu, které mohou být diskutovány a analyzovány.⁸³

Opozice mohou být jednoduché nebo komplexní. Jednoduché opozice, jako například den a noc nebo černá a bílá, jsou přímo a zjevně protikladné a slouží jako základní prostředky pro kategorizaci a organizaci zkušeností. Komplexní opozice naopak zahrnují více prvků a často jsou spojeny s abstraktnějšími koncepty nebo kulturními normami. Tyto opozice mohou zahrnovat nejen zjevné protiklady, ale také hlubší kulturní a ideologické rozdíly, které ovlivňují, jak jsou různé situace a role vnímány a interpretovány.⁸⁴

Opozice jsou také často spojovány se stereotypy a normami, které ovlivňují, jak jsou jednotlivé prvky opozice vnímány a jaké významy jim jsou přisuzovány. Slouží k vymezení postojů, vytváření argumentů a usnadnění diskuse. Tímto způsobem přispívají k formování a udržování normativních rámců, které ovlivňují, jak lidé komunikují, myslí a jednají ve společnosti.⁸⁵

Postup analýzy

Z textů, které jsem si v kvantitativní analýze vyhodnotila jako vhodné pro kvalitativní analýzu, jsem články vybírala tak, aby jejich témata co nejvíce procentuálně zastupovala rozložení témat s hlavním tématem veganství v daném roce. Tyto články jsem nechala vybrat náhodným generátorem, aby splňovali výše uvedenou podmínku. Následně jsem v textech identifikovala hodnoty, normativy, stereotypy a opozice. Z výsledků jsem si všimla, že nehledě na téma článku, média ve vztahu k veganství řeší hlavně tyto roviny: veganskou stravu (a její výhody či nevýhody), kdo jsou lidé, kteří se stravují vegansky,

⁸³ FLEISCHER, Michael. Kulturtheorie: Systemtheoretische und evolutionäre Grundlagen. [Systémová teorie a evoluční základy] 2001, s. 359-361.

⁸⁴ Tamtéž.

⁸⁵ Tamtéž.

ekologické dopady veganské stravy, hospodářská zvířata a jejich životní podmínky a jak společnost vnímá veganství. Proto jsem kvalitativní analýzu prováděla v těchto sekcích.

4. Mediální obraz veganství za rok 2013

4.1. Věnovaný prostor

V roce 2013 bylo veganství věnováno nejméně prostoru ze zkoumaných let. Celkové procento článků, které obsahovaly klíčové slovo „vegan“ na mnou analyzovaných serverech bylo 0,012 %. Největší pokrytí veganství dal server Aktuálně.cz a nejmenší TN.cz.

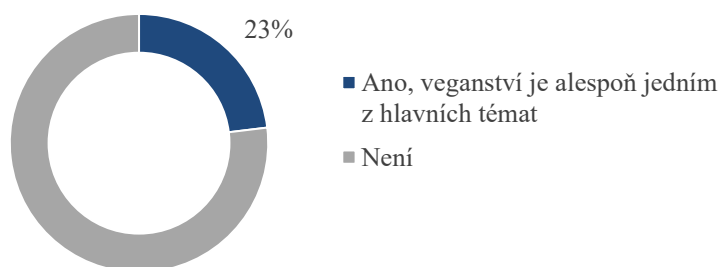
Tabulka 2: Zastoupení článků obsahující „vegan“ v roce 2013

Zdroj	Počet vydaných článků	Počet článků obsahující "vegan"	Procentuální zastoupení článků obsahující "vegan"
iDNES.cz	70000	11	0,016 %
Novinky.cz	39583	6	0,015 %
Aktuálně.cz	18871	4	0,021 %
Denik.cz	61352	3	0,005 %
TN.cz	23939	2	0,008 %
Celkem	213745	26	0,012 %

Zdroj: Autor

Ze všech 26 článků platí pro pouze 6, že veganství bylo alespoň jedním, z hlavních témat, což tvoří 23 %. Pro zbylých 20 článků tedy platí, že článek pojem „vegan“ obsahoval, ale pouze jako zmínku bokem.

Graf 1: Veganství hlavním tématem ve článcích zmiňující veganství za rok 2013

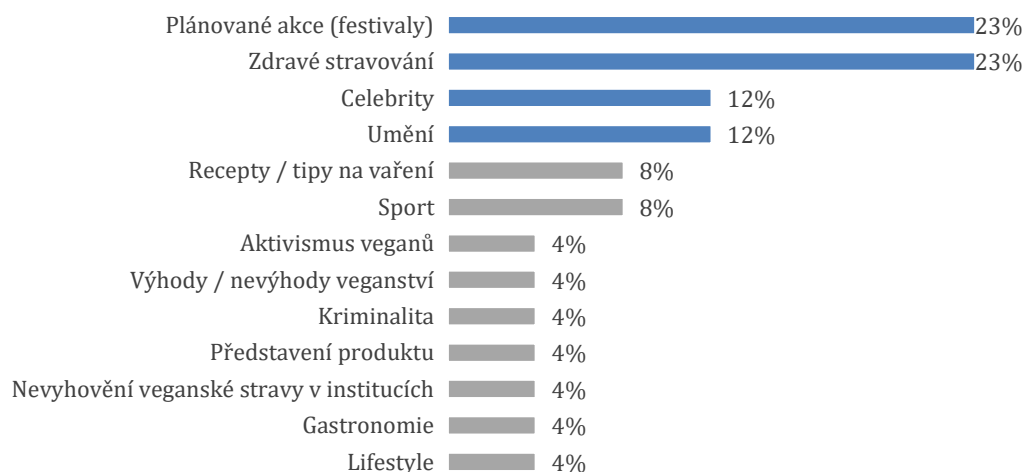

Zdroj: Autor

4.2. Témata

Články obsahující klíčové slovo „vegan“ se nejčastěji objevovaly v tématech **plánované akce a zdravé stravování**, a to v obou po 23 %. V tématu plánovaných akcí se veganství hlavně objevovalo jako zmínka, že na festivalu bude dostupné i veganské občerstvení. V tématu zdravé stravování se jednalo hlavně o tipy, jak doplňovat vitamíny, hlavně železo. Témata zabývající se více veganstvím se vyskytovala minimálně. Dalším častými tématy jsou s 12 % **celebrity**, kdy se většinou jednalo o zmínku, že nějaká celebrita se stravuje vegansky, a umění, které byly většinou recenze, kde se jednalo buďto o recenze na díla anebo o umělce, kteří jsou vegany. Procentuální zastoupení tady může být ale indikativní vzhledem k nízkému počtu článků.

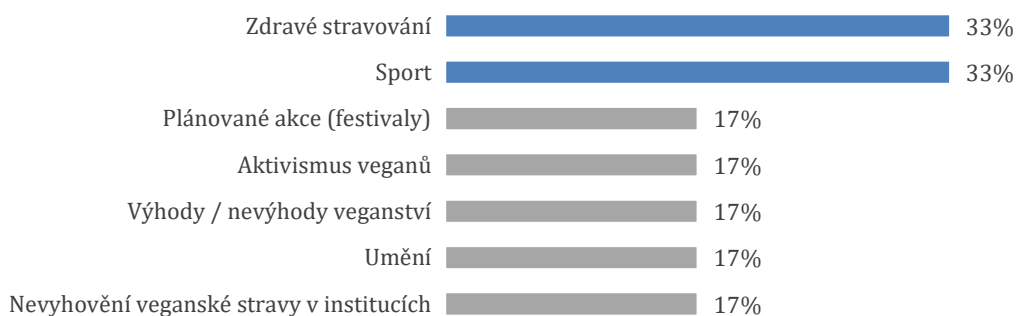
Graf 2: Tematické okruhy za rok 2013

Zdroj: Autor

Dominantními tématy článků, ve kterých bylo veganství alespoň jedním z hlavních témat, jsou **zdravé stravování**, věnující část zdravotním benefitům veganství, a **sport**, popisující veganské sportovce a vliv veganství na jejich výkon. Obě tato témata se objevovala ve 33 %, tzn. V každé kategorii po dvou článcích.

Graf 3: Tematické okruhy hlavním tématem veganství za rok 2013

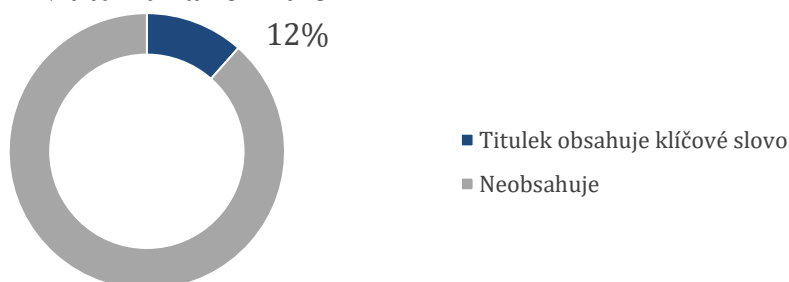

Zdroj: Autor

4.3. Titulek

V titulku se ze všech 26 článků klíčové slovo „vegan“ objevilo pouze 3krát, což činí 12 % ze vzorku. Pro všechny články, obsahující klíčové slovo v titulku platilo, že veganství bylo alespoň jedním z hlavních témat, což nevypovídá o tendenci používat veganství jako clickbait.

Graf 4: Klíčové slovo „vegan“ v titulku za rok 2013

Zdroj: Autor

4.4. Analýza diskurzu o veganství v roce 2013

Jelikož celkový počet vydaných článků na mnou analyzovaných serverech byl v roce 2013 malý, tak bylo i množství článků, na kterých jsem prováděla kvalitativní analýzu. Tedy na otázku, jak se o veganství psalo, když se o něm téměř nepsalo, odpovídám na základě mála dat. Výsledky analýzy mohou být proto zkreslené.

4.4.1. Hodnoty

V roce 2013 jsem pomocí analýzy našla 11 různých typů pozitivních hodnot, z toho jediná, která se objevila vícekrát je **zdraví**, a to dvakrát. Tyto výsledky, jak jsem zmiňovala výše,

jsou indikativní.

Další hodnoty byly environmentální a etické hodnoty. Veganství bylo prezentováno jako způsob, jak přispět k ochraně životního prostředí a podporovat etické zacházení se zvířaty. Mezi tyto hodnoty patřily také **práva zvířat**, **morálka**, **soucit** a ochrana **planety**.

Další hodnoty se týkaly osobních a společenských rovin. Byly zmiňovány estetické hodnoty jako **krása**, **elegance** a **štíhlost**. Dvě hodnoty také byly **svoboda** a **individualita**.

Negativní hodnota se za rok 2013 vyskytla pouze jedna, a to **krutost**, která se vztahovala ke vztahu lidí a zvířat.

Tabulka 3: Hodnoty v roce 2013

Pozitivní hodnoty		Negativní hodnoty	
zdraví	2	krutost (velkochovů)	1
environmentální	1		
etika	1		
individuální bytosti	1		
svoboda	1		
krása	1		
planeta	1		
morálka	1		
práva zvířat	1		
soucit	1		
společnost	1		
Štíhlost	1		
elegance	1		
Σ	14		

Zdroj: vlastní databáze

4.4.2. Stravování

Veganský způsob stravování je v roce prezentován jako dočasný experiment, který by vám mohl vylepšit zdraví. Je zmiňováno, že veganství je zdravý životní styl („*Za proměnou bývalého boxera Mika Tysona z cvalíka ve štíhlého elegána je veganství.*⁸⁶“), ale nenabádá

⁸⁶ HOŘEJŠÍ, Nela. Mike Tyson už uši nekouše, je z něj krotký vegan a zhubl 45 kilo. *iDNES.cz* [online].

se k dlouhodobému dodržování veganské diety („klidně vraťte k vašemu, pokud možno však vyváženému normálu a dejte si maso, mléko i vejce⁸⁷“). Veganské stravování je považováno za zdravé, ale s limity. Jsou tendence veganství nevěřit („Vegani údajně žijí déle⁸⁸“).

Ačkoliv je veganství popisováno jako zdravé, najdeme více konkrétních příkladů nedostatků veganství. Veganství je popisováno jako styl stravování, který může být nutričně nedostačující („Tělo si většinou spolehlivě řekne, co je potřeba. Poslouchejte ho a nenuťte se do strádání“) a používá se už dlouho vyvrácený⁸⁹ argument nedostatku bílkovin („Hlavním nebezpečím není jen nedostatek bílkovin⁹⁰“)

Bylo zdůrazněno, že většina lidí má odlišné stravovací návyky a veganství je odchylkou od normálu („klidně vraťte k vašemu, pokud možno však vyváženému normálu a dejte si maso, mléko i vejce⁹¹“). Veganství bylo prezentováno jako flexibilní a přizpůsobivý způsob stravování, který může přinést mnoho výhod, ale také vyžaduje určité úsilí a informovanost, aby se předešlo možným zdravotním problémům („Zároveň však, když jíte jen ovoce a zeleninové saláty, nebo neumíte vaši veganskou dietu „vymazlit“ natolik, aby tělo nestrádalo, můžete mít vážné problémy.⁹²“)

4.4.3. Kdo jsou vegani?

Vegani byli v roce 2013 zobrazováni jako lidi vyšší sociální třídy. O veganech se psalo jako

11.4.2013. [Citováno 23.7.2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/revue/spolecnost/mike-tyson-uz-usi-nekouse-je-vegan-a-zhubnul-45-kilo.A130411_130650_lidicky_nh

⁸⁷Proč se stále více lidí obrací k veganství? *iDNES.cz* [online]. 11.6.2013. [Citováno 28.7.2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/jenprozeny/volny-cas/proc-se-stale-vice-lidi-obraci-k-veganstvi.A130611_083044_jpz-volny-cas_jph1

⁸⁸Tamtéž.

⁸⁹MANGELS, Reed. Protein in the vegan diet. *Simply Vegan. 5th Edition. The Vegetarian Resource Group, Nutrition*, 1999.

⁹⁰Proč se stále více lidí obrací k veganství? *iDNES.cz* [online]. 11.6.2013. [Citováno 28.7.2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/jenprozeny/volny-cas/proc-se-stale-vice-lidi-obraci-k-veganstvi.A130611_083044_jpz-volny-cas_jph1

⁹¹ Tamtéž.

⁹² Tamtéž.

o celebritách („*Stále více známých osobností se přiklání k veganství*“⁹³) anebo jako o ženách z velkých měst („*Co bylo kdysi radikálním životním stylem, se dnes stává u žen od Manhattanu po Melbourne celkem normálním stravovacím přístupem.*“⁹⁴). Byli vyobrazováni jako lidé, kteří chtějí mít štíhlou postavu („*Novodobé veganky nemívají jako hlavní důvody etiku nebo zrušení krutých velkochovů zvířat.*“⁹⁵). Přítomná byla i stereotypizace, že vegani mají tendenci všem říkat, že jsou vegany („*Co se skrývá za tím, když někdo prohlásí: Jsem vegan!*“⁹⁶)

4.4.4. Ekologie a etika

Veganství s ekologií bylo minimálně zmiňováno, ale když už bylo, tak veganství bylo připisovány pozitivní dopady veganské stravy („*Čím více lidí se rozhodne pro rostlinnou stravu, tím více bude klesat zájem o živočišné produkty a světu se uleví.*“⁹⁷)

O vztahu k zvířatům se psalo hlavně v opozici, jak kruté je zacházení s tzv. hospodářskými zvířaty, ačkoliv jsou stejně inteligentní jako zvířata, která považujeme za domácí mazlíčky („*Se zvířaty určenými pro lidskou potravu se v naší společnosti běžně zachází jen s malým ohledem na to, že jde o vnímavé a inteligentní tvory, srovnatelné se psy a kočkami, se kterými soucítit umíme a vnímáme je jako individuální osobnosti.*“⁹⁸).

4.4.5. Společnost

Na jednu stranu je společnost v médiích vyobrazována tak, že pomalu se lidé začínají

⁹³ HOŘEJŠÍ, Nela. Mike Tyson už uši nekouše, je z něj krotký vegan a zhubl 45 kilo. *iDNES.cz* [online]. 11.4.2013. [Citováno 23.7.2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/revue/spolecnost/mike-tyson-uz-usi-nekouse-je-vegan-a-zhubnul-45-kilo.A130411_130650_lidicky_nh

⁹⁴ Proč se stále více lidí obrací k veganství? *iDNES.cz* [online]. 11.6.2013. [Citováno 28.7.2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/jenprozeny/volny-cas/proc-se-stale-vice-lidi-obraci-k-veganstvi.A130611_083044_jpz-volny-cas_jph1

⁹⁵ Tamtéž.

⁹⁶ Tamtéž.

⁹⁷ Tamtéž.

⁹⁸ VANDROVCOVÁ, Tereza. Prahou projde Pátý Ročník Veggie Parade. *Novinky.cz* [online]. 13.6.2013. [Citováno 29.7. 2024]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/vase-zpravy-prahou-projde-paty-rocnik-veggie-parade-40144864>

naklánět k veganské stravě („ale věřím, že lidem konečně dochází, že vynecháním, nebo aspoň omezením živočišných produktů v jídelníčku se jimlepší kondice i postava⁹⁹“) a že už veganství není vnímáno jako extrém („Co se skrývá za tím, když někdo prohlásí: „Jsem vegan!“ Ještě donedávna to zavánělo extrémismem.¹⁰⁰“). Na druhou stranu pořád ale není stravovací normou, proto nevidí důvody proč veganskou stravu poskytovat ve státních institucích („Podle ní jídelny rozhodně nemusí vařit například veganská jídla.¹⁰¹“)

5. Mediální obraz veganství za rok 2018

5.1. Věnovaný prostor

Jak lze vidět v tabulce 3, v roce 2018 největší prostor veganství věnoval server Novinky.cz, který z 47965 vydaných článků zmiňoval veganství ve 23. Procentuálně to tvoří 0,048 % všech článků vydaných na serveru. Nejméně prostoru věnoval server TN.cz, který veganství věnoval 0,019 %. Celkově v roce 2018 bylo na sledovaných médiích věnováno alespoň zmínkou veganství 0,038 %.

⁹⁹ Proč se stále více lidí obrací k veganství? *iDNES.cz* [online]. 11.6.2013. [Citováno 28.7.2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/jenprozeny/volny-cas/proc-se-stale-vice-lidi-obraci-k-veganstvi.A130611_083044_jpz-volny-cas_jph1

¹⁰⁰ Tamtéž.

¹⁰¹ TAŠEVSKÁ, Barbora. Dvě Jídla na menu ve školní jídelně? to je v Olomouci Stále přepych. *iDNES.cz* [online]. 16.11.2013. [Citováno 29.7. 2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/olomouc/zpravy/skolni-jidelny-v-olomouckem-kraji-nabizeji-jen-jedno-jidlo-na-menu.A131101_1994812_olomouc-zpravy_tas

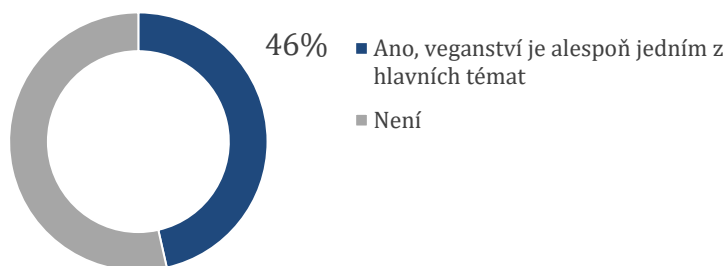
Tabulka 4: Zastoupení článků obsahující „vegan“ v roce 2018

Zdroj	Počet vydaných článků	Počet článků obsahující "vegan"	Procentuální zastoupení článků obsahující "vegan"
iDNES.cz	84560	40	0,047 %
Novinky.cz	47965	23	0,048 %
Aktuálně.cz	55377	18	0,033 %
Denik.cz	61588	15	0,024 %
TN.cz	16214	3	0,019 %
Celkem	265704	99	0,038 %

Zdroj: Autor

Veganství bylo alespoň jedním z hlavních témat u 46 článků z celkových 99, což znázorňuje graf 4. S 46 % se jedná téměř polovinu. Nejčastěji hlavním tématem z článků obsahující klíčové slovo „vegan“ bylo na serveru TN.cz, kdy z 3 článků byly 2 na hlavní téma veganství. Procentuálně se jedná o 66,6 %. Nejméně tomu tak bylo na serveru Novinky.cz, kde se jednalo o 39 %.

Graf 5: Veganství hlavním tématem ve článcích zmiňující veganství za rok 2018

Zdroj: Autor

5.2. Témata

V roce 2018 se veganství objevuje ve více tématech, dominantním ale je **zdravé stravování** se zastoupením v 17 % článků. Tady se opět jednalo o benefity určitých potravin či doplňování vitamínů. Dalším hojně zastoupeným tématem se 14 % je **představení nějakého produktu**, ať už kosmetického, auta, či vybavení. Toto téma taky většinou jen obsahovalo zmínku, že je produkt vhodný pro vegany. Třetím nejčastějším tématem s 12 % byl **aktivismus veganů**, kde se nejčastěji pojednávalo o vyhocené situaci mezi veganskými aktivisty a řezníky ve Francii. Dále se objevují témata jako **výhody/nevýhody veganství** a

gastronomie, kde se častěji začíná psát o veganských restauracích a o veganství celkově. Také se objevují témata **kriminality** (které ale úzce bylo spojované s aktivismem), **politiky/legislativy** a **nevyhovění veganské stravy v institucích**.

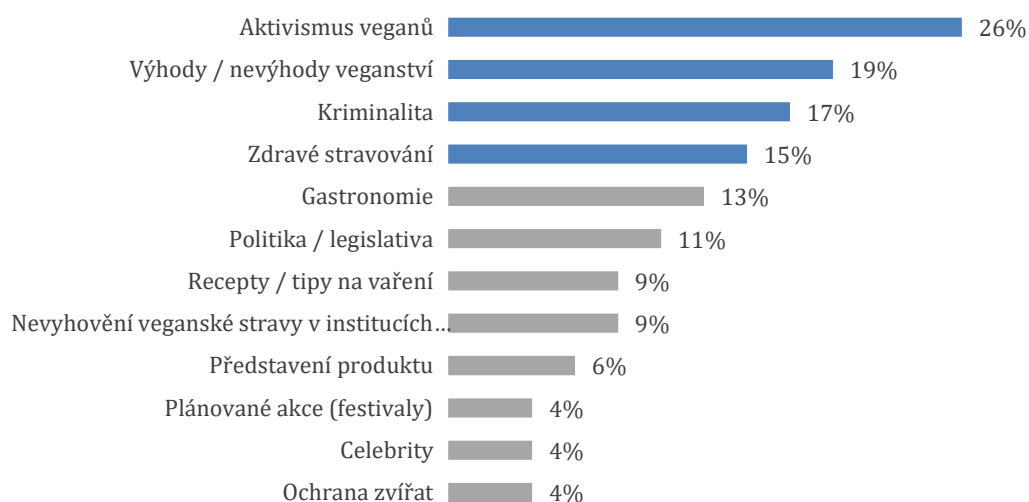
Graf 6: Tematické okruhy za rok 2018

Zdroj: Autor

U článků s hlavním tématem veganství převažovala témata **aktivismu veganů** s 26 %. Dalšími tématy byly **výhody/nevýhody veganství** s 19 %, které se zcala zaměřovali na veganství jako celek, **kriminalita** se 17 %, která byla úzce spojovaná s předešlou kategorií, a **zdravé stravování** s 15 %.

Graf 7: Tematické okruhy s hlavním tématem veganství za rok 2018

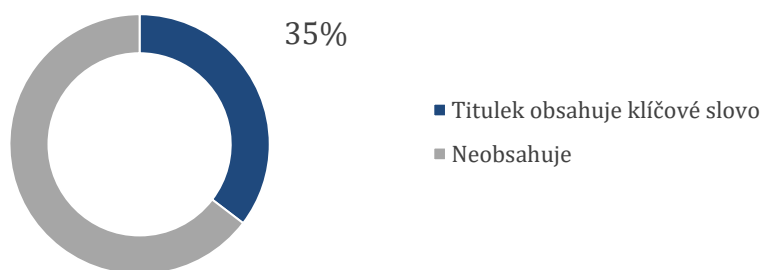

Zdroj: Autor

5.3. Titulek

Jak znázorňuje graf 6, tak v titulku se ze 102 článků obsahující klíčové slovo „vegan“ se klíčové slovo objevilo v 35 %, což je více než ve třetině těchto článků. U článků, které neměly ani jedno z hlavních témat veganství, bylo klíčové slovo v titulku v 7 %. Jelikož články nepojednávaly o veganství, ale mělo klíčové slovo v titulku jedná se o určitou tendenci užívat veganství jako clickbait.

Graf 8: Klíčové slovo „vegan“ v titulku za rok 2018

Zdroj: Autor

5.4. Analýza diskurzu o veganství v roce 2018

5.4.1. Hodnoty

Zdraví byla nejčastěji zmiňovaná hodnota, v sedmi případech myšleno na zdraví jednotlivců, v jednom případě jako veřejné zdraví. Dohromady s **výkonem** se tedy nejčastěji zmiňovanými hodnotami jsou týkající se lidské fyzičnosti.

Další skupinou hodnot jsou hodnoty týkající se lidí a jejich postavení ve společnosti. Hodnoty jako **životní styl**, **životní postoj**, **právo** (v různých formách) a **veganská kultura** se objevily osmkrát.

Otevírají se debaty na téma dopadu veganství, nejen na lidi, ale i na zvířata a ekologii. Proto **práva zvířat** spolu s **etikou** byly dohromady zmíněné pětkrát. Stejně tak se i zmiňuje hodnota **životní prostředí**, která také byla zmíněna čtyřikrát.

Negativní hodnoty byly nejčastější **hlad** a **strach**, obojí se vyskytující dvakrát.

Tabulka 5: Hodnoty v roce 2013

Pozitivní hodnoty		Negativní hodnoty	
zdraví, veřejné zdraví	8	hlad	2
práva zvířat	4	strach	2
životní prostředí	4	cenzura	1
životní styl, životní postoj	4	diskriminace	1
občanské právo, právo, právo říct svůj pohled	3	ideologie	1
hygiena	2	náboženství	1
alternativní	1	ponížení	1
bezpečí	1	stres	1
bio kvalita	1	Σ	10
Etika, etický citění	1		
ochrana	1		
veganská kultura	1		
výkon	1		
Σ	32		

Zdroj:Vlastní databáze

5.4.2. Stravování

Maso je považováno za základ stravy, kterého je těžké se vzdát („S přechodem na veganskou stravu to ale není tak jednoduché“¹⁰²). Bývá také prezentován jako náročné ho dodržovat („Hodně lidí naráží na úskalí nedostatku času. Pokud si totiž jídlo nepřipravujete doma, nemáte moc variant, co zdravého do sebe dostat.“¹⁰³). Tento fakt bývá postaven v kontrastu se zahraničím, kde veganská strava bývá údajně dostupnější („Je to dané i tím, že v zahraničí mají často lepší možnosti veganského stravování“¹⁰⁴).

¹⁰² DIMITROVOVÁ, Karin. Klady a zápory veganství: Dejte Pozor hlavně U Děti: žena.cz. Žena.cz, *magazín pro ženy* [online]. 29.10.2018. [Citováno 23.7.2024]. Dostupné z: <https://zena.aktualne.cz/zivotni-styl/klady-a-zapory-veganstvi-dejte-pozor-hlavne-u-deti/r~098c7d92db7b11e8b634ac1f6b220ee8/>

¹⁰³ Tamtéž

¹⁰⁴ LAZOROVÁ, Anna. Nejezte Maso! Vegani v Praze Protestovali proti Brutálnímu Zacházení Se Zvířaty:

Celkově jsou veganství vytýkány nutriční nedostatky („*Krom nesporných kladů s sebou nese ale i stinné stránky, kdy například velmi snadno může dojít k nedostatku základních živin.*¹⁰⁵“), největší důraz je ale kladen na nevhodnost veganského stravování pro děti („*Nehledě na to, že veganství fandím a nemám nic proti tomu, aby se tak stravovaly děti (včetně mého), tohle by se mi jako rodiči nelíbilo.*¹⁰⁶“) a jeho potenciální nebezpečnost („*V takovém případě si musíte dávat velký pozor na to, aby se děti dostaly všechny potřebné látky a živiny.*¹⁰⁷“).

Ačkoliv spousta zdravotních stránek veganství je popisována z té negativní stránky, je dán i prostor lidem, kteří mají s veganstvím pozitivní zkušenosti („*Nemusela jsem řešit nafouknuté břicho, bolest žaludku a další trávicí problémy.*¹⁰⁸“).

5.4.3. Kdo jsou vegani?

V roce 2018 na českých zpravodajských serverech byly vegani jako skupina označování spíše negativně. Vegani byli často označováni za velmi nebezpečné, jako v tomto úryvku, který popisuje obavy francouzských řezníků z veganů („*Žádáme naše bezpečnostní služby a celou vládu, aby co nejdříve zastavila psychické, verbální a morální násilí*¹⁰⁹“). Byli

Aktuálně.cz.[online]. 7.10.2018. [Citováno 23.7.2024]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/mrtva-selata-bedny-plne-kurat-ci-natekla-vemena-vida-jako-n/r~1599fa88f93011e8b9390cc47ab5f122/>

¹⁰⁵ DIMITROVOVÁ, Karin. Klady a zápory veganství: Dejte Pozor hlavně U Děti: žena.cz. *Žena.cz, magazín pro ženy* [online]. 29.10.2018. [Citováno 23.7.2024]. Dostupné z: <https://zena.aktualne.cz/zivotni-styl/klady-a-zapory-veganstvi-dejte-pozor-hlavne-u-deti/r~098c7d92db7b11e8b634ac1f6b220ee8/>

¹⁰⁶ Učitelka veganka Odradila děti ve školce od Masa. musí odejít | TN.CZ. *TN.cz* [online]. [Citováno 23.7.2024]. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/376063-ucitelka-veganka-odradila-deti-ve-skolce-od-masa-musi-odejit>

¹⁰⁷ DIMITROVOVÁ, Karin. Klady a zápory veganství: Dejte Pozor hlavně U Děti: žena.cz. *Žena.cz, magazín pro ženy* [online]. 29.10.2018. [Citováno 23.7.2024]. Dostupné z: <https://zena.aktualne.cz/zivotni-styl/klady-a-zapory-veganstvi-dejte-pozor-hlavne-u-deti/r~098c7d92db7b11e8b634ac1f6b220ee8/>

¹⁰⁸ SEHNÁLKOVÁ, Marie. Raw, vegan, Keto Dieta: Tři jídelníčky z pohledu sportovců. *iDNES.cz* [online]. 31.1.2018. Citováno 23.7.2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/onadnes/zdravi/stravovani-znamych-sportovcu.A180129_130716_behani_sehn

¹⁰⁹ KOPECKÝ, Pavel. Francouzské řezníky Ohrožují radikální vegani. žádají o Pomoc vládu. *Deník.cz* [online]. 28.6.2018. [Citováno 22.7.2024]. Dostupné z: https://www.denik.cz/ze_sveta/francouzske-rezniky-ohrozuj-radikalni-vegani-20180628.html

označování za agresivní („*Francouzská federace řezníků napsala ministrovi vnitra, že agresivní vegani házejí na řeznictví kameny, ničí výlohy, stříkají po obchodech falešnou krev nebo poškozují provozovny graffiti.*¹¹⁰“), za militantní („*...požadují policejní ochranu před militantními vegany.*“)¹¹¹ a za ty, kteří nevhodně prosazují svůj světonázor („*rozhodně není OK ho vytahovat na veřejnosti a cpát do dětí*“).

Na druhou stranu bylo ale zmiňovaný kontrast mezi „dřívějškem“ a „současností“. Byl zmiňovaný fakt, že vegani dříve nazývaní např. podiviny („*Němka si vybavuje, jak vegany ještě před desetiletím okolí považovalo za neškodné podiviny*“)¹¹², dnes už nejsou úplnou raritou („*Poměry se změnily, už nejsem já ten divný*“)¹¹³). Není tomu ale vždy a pořád se dělají rozdíly mezi normálními a vegany („*Nemělo by se stát, aby dítě mělo kvůli odlišnosti omezený přístup k předškolnímu vzdělávání*“¹¹⁴).

5.4.4. Ekologie a etika

Ve spojení s životním prostředím veganství tento rok bylo v malém rozsahu. Psalo se, že veganství je dobré z ekologického hlediska („*Je známo, že masný průmysl je náročný na zdroje.*¹¹⁵“), ale nerozebíraly se do hloubky důvody, proč tomu tak je.

¹¹⁰ KOPECKÝ, Pavel. Francouzské řezníky Ohrožují radikální vegani. žádají o Pomoc vládu. Deník.cz [online]. 28.6.2018. [Citováno 22.7.2024]. Dostupné z: https://www.denik.cz/ze_sveta/francouzske-rezniky-ohrozuj-radikalni-vegani-20180628.html

¹¹¹ Válka o maso. Ochraňte nás před vegany, prosí francouzští řezníci. Deník.cz [online]. 28.6.2018. [Citováno 22.7.2024]. Dostupné z: https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/373034-valka-o-maso-ochrante-nas-pred-vegany-prosi-francouzsti-reznici?campaignsrc=tn_clipboard

¹¹² Němečtí vegani: Z exotů Zajímavá Výseč Trhu - Novinky. Novinky.cz [online]. 27.9.2018. [Citováno 22.7.2024]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/muzi-nemecti-vegani-z-exotu-zajimava-vysec-trhu-40250270>

¹¹³ MONIOV, Eva. Vyplatí se vyměnit steak za fazole? ušetří jednotlivec I Celý Systém. iDNES.cz [online]. 15.11.2018. [Citováno 22.7.2024 22 July 2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/jist-mene-masa-a-zivocisnych-vyrobku-se-vyplati.A181112_112611_eko-zahranicni_nio

¹¹⁴ SMUTNÁ, Martina. Školky Musí Dětem Povolit veganské jídlo, říká Ombudsmanka. Některé Nechtějí. iDNES.cz [online]. 1.2.2018. [Citováno 23.7.2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/stravovani-materske-skolky-veganska-strava-donaseni-jidla.A180125_114420_domaci_mav

¹¹⁵ MONIOV, Eva. Vyplatí se vyměnit steak za fazole? ušetří jednotlivec I Celý Systém. iDNES.cz [online].

Ve člancích jsou zmiňované praktiky zviřecích velkochovů a ve většině jsou zmiňovány jako něco, co zvířatům způsobuje zbytečnou bolest („...*kdy vegani svým stravováním odmítají kruté zacházení se zvířaty a obecně zabíjení zvířat kvůli naší potravě.*“). Praktiky velkochovů byly prezentovány jako šokující a něco, o čem se běžně nemluví („...*kde se dají zjistit informace o veganství nebo si projít různé dokumenty, které odkrývají praktiky živočišného průmyslu.*“¹¹⁶) Občasně ale byla i tato tvrzení popírána („*To, že jíme jejich vejce, jim přece neubližuje*“¹¹⁷).

5.4.5. Společnost

Média podávají veganství jako rostoucím trendem ve společnosti, ke kterému se hlásí čím dál tím více lidí („*Výrobci potravin a agentury průzkumu trhu skutečně zaznamenávají nárůst zájmu o jídlo rostlinného původu*“¹¹⁸). Kritizována jsou média za poskytování přebytečného prostoru veganství („*média podporují veganskou kulturu, čímž ohrožují bezpečí řezníků*“¹¹⁹), které se stává pro společnost hrozbou („*poptávka po mase trochu klesá. Výrobci to ale nevítají, naopak to vnímají jako hrozbu.*“¹²⁰). Ačkoliv počet veganů pořád roste, pořád se ale podle médií jedná o zanedbatelnou menšinu („*Z hlediska marketingu by měla být tato cílová skupina zanedbatelná*“¹²¹). Společnost pořád podle médií ale vidí

15.11.2018. [Citováno 22.7.2024 22 July 2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/jistmene-masa-a-zivocisnych-vyrobku-se-vyplati.A181112_112611_eko-zahranicni_nio

¹¹⁶ LAZOROVÁ, Anna. Nejezte Maso! Vegani v Praze Protestovali proti Brutálnímu Zacházení Se Zvířaty: Aktuálně.cz.[online]. 7.10.2018. [Citováno 23.7.2024]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/mrtva-selata-bedny-plne-kurat-ci-natekla-vemena-video-jako-n/r~1599fa88f93011e8b9390cc47ab5f122/>

¹¹⁷ Tamtéž.

¹¹⁸ MONIOV, Eva. Vyplatí se vyměnit steak za fazole? ušetří jednotlivce i celý systém. *iDNES.cz* [online].

15.11.2018. [Citováno 22.7.2024 22 July 2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/jistmene-masa-a-zivocisnych-vyrobku-se-vyplati.A181112_112611_eko-zahranicni_nio

¹¹⁹ Válka o maso. Ochraňte nás před vegany, prosí francouzští řezníci. *Deník.cz* [online]. 28.6.2018.

[Citováno 22.7.2024]. Dostupné z: https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/373034-valka-o-maso-ochrante-nas-pred-vegany-prosi-francouzsti-reznici?campaignsrc=tn_clipboard

¹²⁰ MONIOV, Eva. Vyplatí se vyměnit steak za fazole? ušetří jednotlivce i celý systém. *iDNES.cz* [online].

15.11.2018. [Citováno 22.7.2024 22 July 2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/jistmene-masa-a-zivocisnych-vyrobku-se-vyplati.A181112_112611_eko-zahranicni_nio

¹²¹ Němečtí vegani: Z exotů Zajímavá Výseč Trhu - Novinky. *Novinky.cz* [online]. 27.9.2018.

veganství jako odchylku od normálu, a vedou se debaty, zdali by měli mít dostupné veganské jídlo. Ve člancích lze vidět jak názory pro („*Vegani mají stejná občanská práva jako ostatní lidé, ale z praxe víme, že ne vždy jim je nabídnuto vhodné jídlo.*¹²²“) tak názory proti („*Mateřské školy nemají povinnost, vařit každému „odlišnému“ malému strávníkovi na míru.*¹²³“).

Ekonomicky panují neshody, jestli je veganská strava finančně dostupná („*Vyvážené stravování založené na rostlinách je obecně až o třetinu levnější než průměrný styl stravování ve vysokopříjmových zemích*¹²⁴“) či ne („*Pro koncové spotřebitele ale mohou být vegetariánské potraviny nakonec nákladnější.*¹²⁵“).

6. Mediální obraz veganství za rok 2023

6.1. Věnovaný prostor

V roce 2023 bylo celkové zastoupení článků s klíčovým slovem „vegan“ ve vybraných médiích 0,053 %. Nejvíce je tomu tak u serveru Aktuálně.cz, u kterého zastoupení článků s klíčovým slovem přesahuje hranici desetiny procenta, přesněji 0,102 %. Nejméně je tomu na serveru iDNES.cz, který veganství věnoval 0,020 %.

[Citováno 22.7.2024]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/muzi-nemecti-vegani-z-exotu-zajimava-vysec-trhu-40250270>

¹²²Objednala si na let veganské jídlo. Dostala Křupky a ořechy - novinky. *Novinky.cz* [online]. 26.10.2018.

[Citováno 23.7.2024]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/cestovani-objednala-si-na-let-veganske-jidlo-dostala-krupky-a-orechy-40250059>

¹²³ SMUTNÁ, Martina. Školky Musí Dětem Povolit veganské jídlo, říká Ombudsmanka. Některé Nechtějí.

iDNES.cz [online]. 1.2.2018. [Citováno 23.7.2024]. Dostupné z:

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/stravovani-materske-skolky-veganska-strava-donaseni-jidla.A180125_114420_domaci_mav

¹²⁴ MONIOV, Eva. Vyplatí se vyměnit steak za fazole? ušetří jednotlivci I Celý Systém. *iDNES.cz* [online].

15.11.2018. [Citováno 22.7.2024] July 2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/jist-mene-masa-a-zivocisnych-vyrobku-se-vyplati.A181112_112611_eko-zahranicni_nio

¹²⁵ Tamtéž.

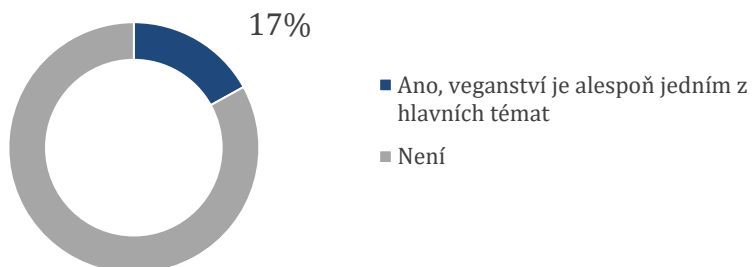
Tabulka 6: Zastoupení článků obsahující „vegan“ v roce 2023

Zdroj	Počet vydaných článků	Počet článků obsahující "vegan"	Procentuální zastoupení článků obsahující "vegan"
iDNES.cz	76000	29	0,038 %
Novinky.cz	65249	34	0,052 %
Aktuálně.cz	21634	22	0,102 %
Denik.cz	22185	22	0,099 %
TN.cz	24912	5	0,020 %
Celkem	209980	112	0,053 %

Zdroj: Autor

Jak je znázorněno v grafu 7, v roce 2023 ze všech analyzovaných článků se veganství objevuje jako alespoň jedno z hlavních témat v 17 %. Nejvíce tomu tak bylo na serveru iDNES.cz s 28 %. Nejméně se veganství se jako hlavní téma objevilo na serveru TN.cz, kde ani jediný článek neměl ani jedno z hlavních témat veganství.

Graf 9: Veganství hlavním tématem ve člancích zmiňující veganství za rok 2023

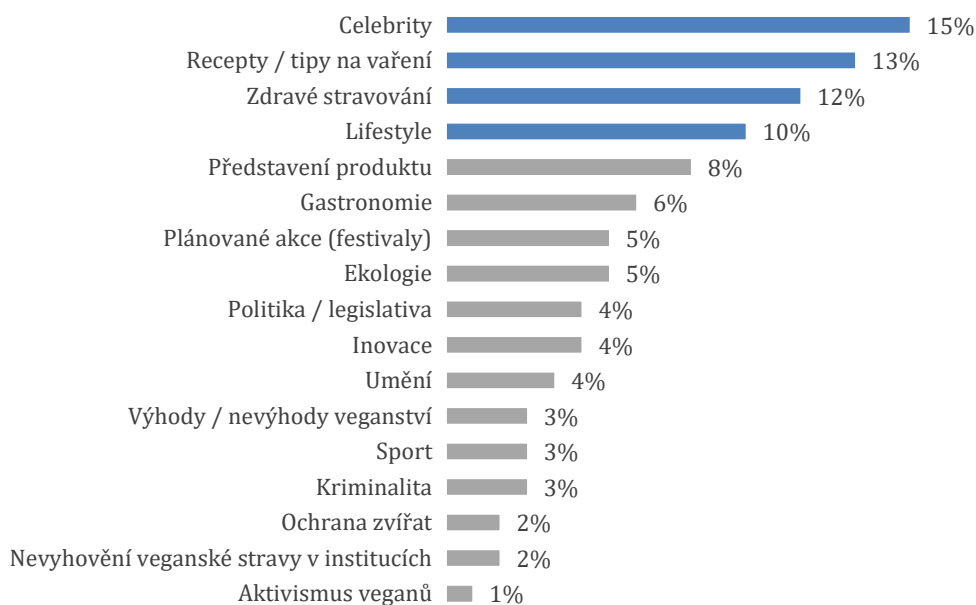

Zdroj: Autor

6.2. Témata

Nejčastějším tématem v roce 2023 **celebrity** s 15 %. Opět se většinou jedná o zmínce, že je někdo vegan, ta ale bývá doplněna nějakým hodnocením samotného vegana, např. že se mu tento styl stravování vyhovuje. Druhým nejčastějším tématem jsou **recepty a tipy na vaření** s 13 %, které se buďto celkově věnují nějakému veganskému receptu anebo nabízejí varianty pro vegany. Opět se objevuje často téma zdravého stravování s 12 %. S 10 % je častým tématem také **lifestyle**, které zahrnuje více témat od kosmetických tipů tak po život v moderní pražské čtvrti.

Graf 10: Tematické okruhy za rok 2023

Zdroj: Autor

Co se týče tematického rozdělení článku s hlavním tématem veganství, nejčastěji se objevovaly v tématech **recepty / tipy na vaření**, nejčastěji v podobě čistě veganských receptů, a **ekologie**, kde se nejčastěji pojednávalo o klimatické krizi a zdali je možné ji oddálit přechodem na veganskou stravu. V obou případech články tvořily po 21 %. Dalším tématem s 16 % jsou **celebrity**, kdy se často jednalo o interview s celebritou, která se stravuje rostlině, a alespoň část rozhovoru byla věnována právě tomu tématu. Dalším tématem jsou **výhody/nevýhody veganství**, ve kterých se detailněji zkoumají všechny výhody nebo nevýhody veganství ve všech možných sférách.

Graf 11: Tematické okruhy s hlavním tématem veganství za rok 2023

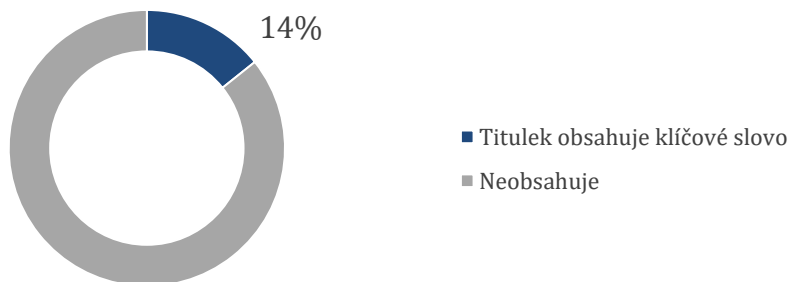

Zdroj: Autor

6.3. Titulek

Klíčové slovo se v titulku objevilo ve 14 %, viz graf 9. Ve článcích, kde nebylo veganství hlavním tématem tomu tak bylo v 5 %, což vypovídá o nějaké tendenci používat veganství jako clickbait.

Graf 12: Klíčové slovo „vegan“ v titulku za rok 2023

Zdroj: Autor

6.4. Analýza diskurzu o veganství za rok 2023

6.4.1. Hodnoty

Nejčtenější hodnoty v roce 2023 jsou ty, které spadají do téma ochrany životního prostředí. Dohromady takové hodnoty byly zmíněné 30krát, nejčastěji jako **životní prostředí**. Často se objevují hodnoty jako etika a jiné lidské vlastnosti jako **etické cítění, lidskost, soucit**.

Dále se objevují hodnoty vztahující se k blahobytu zvířat, a to 10krát, nejčastěji z nich **práva zvířat**. Další čteněji zmiňovaná hodnota je zdrav. Negativní hodnoty se nejvíce týkají také klimatické krize a vztahu ke zvířatům.

Tabulka 7: Hodnoty v roce 2023

Pozitivní hodnoty		Negativní hodnoty	
životní prostředí, příroda, biodiverzita, přírodní bohatství	11	emise, emise skleníkových plynů	2
práva zvířat, ochrana zvířat, štěstí zvířat, soucit se zvířaty, spokojenými zvířaty	10	oteplování, globální oteplování	2
Etika, etické cítění	9	zabíjení zvířat, utrpení zvířat	2
zdraví	8	ekonomika	1
planeta Země	7	hlad	1
život	6	klimatická krize	1
ekologie	5	stud	1
klima	5	válka	1
přírozenost	4		
životní styl	4	Σ	11
sport	3		
lidskost, lidumilnost	2		
naděje	2		
přežití	2		
udržitelnost, udržitelný svět	2		
aktivismus	1		
bystrost	1		
klid	1		
moderní	1		
potravinová bezpečnost	1		
respekt	1		
rodina	1		
slušnost	1		
soucit	1		
spolehlivost	1		

šťěstí	1		
tradice	1		
východní filozofie	1		
zodpovědnost	1		
Σ	94		

Zdroj: vlastní databáze

6.4.2. Stravování

Rok 2023 představoval veganskou stravu v kontrastu masa oproti jeho rostlinným náhražkám. Pozornost se tolik nevěnuje konkrétním zdravotním výhodám veganské diety, ačkoliv bývá zmiňována jako zdravější varianta („*Vegetariánská a veganská strava přináší zdravotní, etické a ekologické benefity*¹²⁶“), prostor ale začíná věnovat diskuzi o tom, zda je maso vůbec zdravé jako součást našeho jídelníčku („Ale je to přesně ta diskutovaná potravina, o které si spousta lidí myslí, že je to buď nezbytná složka stravy, nebo naopak ta hlavní špatná. Z praxe vím, že to jde s masem i bez.¹²⁷“). Maso, jako součást našeho jídelníčku, není prezentováno jako nutné („Říká, že když se dozvěděla, jak to s masem chodí, nemohla to už déle přehlížet, hlavně když ho naše tělo k životu nepotřebuje.¹²⁸“), dokonce jsou zmiňovaná i negativa („*Myslím, že maso tělo kompletně zatěžuje a dělá lidi agresivnější.*¹²⁹“). Pořád ale nemasitá strava je prezentována jako nekompletní a těžší na

¹²⁶ Vegetariáni a vegani Mezi Slavnými. Masa Se Vzdala Beyoncé, Madonna I české celebrity: žena.cz.

Žena.cz, magazín pro ženy [online]. 17.3. 2023. [Citováno 24.7.2024]. Dostupné z:

<https://zena.aktualne.cz/zivotni-styl/13-celebrit-ktere-se-stravujivegansky/r~dcac1cc4553c11e9b5e8ac1f6b220ee8/>

¹²⁷ SEKRETOVÁ, Zdeňka. Potraviny, které nám škodí, I když se tváří jako zdravé. *iDNES.cz* [online].

13.3.2023. [Citováno 23.7.2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/onadnes/zdravi/potraviny-dobre-spatne-zdrava-vyziva-jinak-tema-ona-dnes.A230309_201741_ona-vztahy_cerv

¹²⁸ Vegetariáni a vegani Mezi Slavnými. Masa Se Vzdala Beyoncé, Madonna I české celebrity: žena.cz.

Žena.cz, magazín pro ženy [online]. 17.3. 2023. [Citováno 24.7.2024]. Dostupné z:

<https://zena.aktualne.cz/zivotni-styl/13-celebrit-ktere-se-stravujivegansky/r~dcac1cc4553c11e9b5e8ac1f6b220ee8/>

¹²⁹ Tamtéž.

udržování („prostě jsem potřebovala svoje pečené kuře¹³⁰“). Doporučovaný bývá tzv. přístup flexetariánství, který doporučuje živočišné produkty pouze omezovat („Takže zdravý jídelníček si s klidným svědomím můžete občas zpestřit i kouskem kvalitního masa (tím se však nemyslí párky, klobásy a další uzeniny)¹³¹“) a více zařazovat do své diety rostlinných variant („Člověk je všežravec, takže by pro něj mělo být výhodné a přirozené stravovat se pestře.¹³²“). Ačkoliv byly tyto debaty kolem masa v jídelníčku přítomné, česká tradiční jídla byla vychvalovaná („o této tradiční české specialitě prohlásil, že by si zasloužila Nobelovu cenu“¹³³).

6.4.3. Kdo jsou vegani?

Vegani byli v roce 2023 vyobrazováni spíše pozitivně, ačkoliv bylo zmiňováno i několik negativních vlastností. Vegani byli prezentováni jako mladší lidé, kterým záleží na dění ve světě („...dává smysl, že právě tam vzniká hnutí převážně mladších a vzdělanějších lidí, kteří se snaží s tím něco udělat, a přiklánějí se k vegetariánství či veganství.¹³⁴“) Často byli spojováni do společné skupiny s jinými aktivisty, kteří se snaží šířit osvětu a změnit názory lidí, co jedí maso („...nabádající lidi, aby aspoň jeden den v týdnu nejedli maso¹³⁵“). Ačkoliv

¹³⁰ PONOCNÁ KAMBERSKÁ, Karolína. Budoucnost Patří lupení a odpovědnosti. Chytrý Manuál Pro Vegany I masožravce. *iDNES.cz* [online]. 7.5.2023. [Citováno 24.7.2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/recepty/veganstvi-vegetarianstvi-dieta-flexitarian-karolina-ponocna-kamberska.A230428_160332_recepty_job

¹³¹ SEKRETOVÁ, Zdeňka. Potraviny, které nám škodí, I když se tváří jako zdravé. *iDNES.cz* [online]. 13.3.2023. [Citováno 23.7.2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/onadnes/zdravi/potraviny-dobre-spatne-zdrava-vyziva-jinak-tema-ona-dnes.A230309_201741_ona-vztahy_cerv

¹³² Tamtéž.

¹³³ SEKRETOVÁ, Zdeňka. Potraviny, které nám škodí, I když se tváří jako zdravé. *iDNES.cz* [online]. 13.3.2023. [Citováno 23.7.2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/onadnes/zdravi/potraviny-dobre-spatne-zdrava-vyziva-jinak-tema-ona-dnes.A230309_201741_ona-vztahy_cerv

¹³⁴ PONOCNÁ KAMBERSKÁ, Karolína. Budoucnost Patří lupení a odpovědnosti. Chytrý Manuál Pro Vegany I masožravce. *iDNES.cz* [online]. 7.5.2023. [Citováno 24.7.2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/recepty/veganstvi-vegetarianstvi-dieta-flexitarian-karolina-ponocna-kamberska.A230428_160332_recepty_job

¹³⁵ MALINA, Kristýna. Bezmasé pondělky by Planetu nezachránily, ale Ani Veganství Není Nutné. *iDNES.cz* [online]. 6.11.2023. [Citováno 24.7.2024]. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/hobby/domov/maso->

na tuto vlastnost je nahlíženo i negativně („*Je mi jasné, že leccos z toho je proslulá „vegan propaganda“, která se nám, masožravcům snaží ukázat to nejhorší, co nás vezme za srdce a donutí změnit nákupní chování*“), tak vegani, obzvláště u článků týkajících se vegan celebrit, byli spíše vyobrazováni jako lidé, kteří ostatní nesoudí („*Navzdory své dietě ale lidi, kteří maso jedí, zásadně neodsuzuje*¹³⁶“) a nejsou ve svých pravidlech až tak striktní („*A vegani v mém okolí jsou občas ochotni ze svých pravidel slevit, když z pánve zavoní třeba dobrá ryba.*¹³⁷“). Vegani také několikrát byli popsáni jako sportovně založení („*Sám autor je chodící reklamou na veganství – pokud si pod tímto pojmem představíte vyhublého bledého intelektuála, určitě vás překvapí energií kypící namakaný instruktor sebeobrany a bojových umění*¹³⁸“).

6.4.4. Ekologie a etika

Ve člancích za rok 2023 jsou tato témata velmi často zmiňována. V oblasti ekologie se hlavně diskutuje o dopadech živočišného průmyslu na změnu klimatu („*Úplně jsme se oddělili od přírody a spousta z nás si myslí, že jsme centrem vesmíru. Drancujeme svět o jeho přírodní bohatství*¹³⁹“) a je kladen důraz na důležitost s tímto faktem začít něco dělat („*Aby se takové množství lidí uživilo a přitom nezhuntovalo planetu, je potřeba začít vnímat dopady výroby jídla*¹⁴⁰“). Veganství je tedy prezentováno jako jedna z možností, jak

spotreba-studie-omezeni-emise-vegetarian-vegan.A230920_084434_hobby-domov_bma

¹³⁶ Vegetariáni a vegani Mezi Slavnými. Masa Se Vzdala Beyoncé, Madonna I české celebrity: žena.cz.

Žena.cz, magazín pro ženy [online]. 17.3. 2023. [Citováno 24.7.2024]. Dostupné z:

<https://zena.aktualne.cz/zivotni-styl/13-celebrit-ktere-se-stravujivegansky/r~dcac1cc4553c11e9b5e8ac1f6b220ee8/>

¹³⁷ PONOCNÁ KAMBERSKÁ, Karolína. Budoucnost Patří lupení a odpovědnosti. Chytrý Manuál Pro

Vegany I masožravce. *iDNES.cz* [online]. 7.5.2023. [Citováno 24.7.2024]. Dostupné z:

https://www.idnes.cz/recepty/veganstvi-vegetarianstvi-dieta-flexitarian-karolina-ponocna-kamberska.A230428_160332_recepty_job

¹³⁸ Tamtéž.

¹³⁹ Vegetariáni a vegani Mezi Slavnými. Masa Se Vzdala Beyoncé, Madonna I české celebrity: žena.cz.

Žena.cz, magazín pro ženy [online]. 17.3. 2023. [Citováno 24.7.2024]. Dostupné z:

<https://zena.aktualne.cz/zivotni-styl/13-celebrit-ktere-se-stravujivegansky/r~dcac1cc4553c11e9b5e8ac1f6b220ee8/>

¹⁴⁰ PONOCNÁ KAMBERSKÁ, Karolína. Budoucnost Patří lupení a odpovědnosti. Chytrý Manuál Pro

zpomalit klimatickou krizi („*Cesta k záchraně planety opravdu vede přes veganství, potvrdila studie*¹⁴¹“). Občasně jsou ale také zmiňovány skepticismy vůči veganství v řešení klimatické krize („*zasytit celou obrovskou populaci jen rostlinami by znamenalo rozšířit zemědělství nereálným způsobem, plus všechno to hnojení a zalévání...*¹⁴²“). Konkrétní příklady dopadů živočišného průmyslu na klima ale nejsou prezentovány.

Co se týče etiky je kladen důraz na to, že je normální nechtít zbytečně ubližovat zvířatům pro stravu („*Vždy mi vnitřně vadilo zabíjení zvířat a ve veganství jsem našla řešení*¹⁴³“) a že etika začíná být ve společnosti důležitá hodnota („*Druhým důvodem byl tlak zákazníků – čím dál více lidí požaduje eticky vyrobené produkty.*¹⁴⁴“) (Druhým důvodem byl tlak zákazníků – čím dál více lidí požaduje eticky vyrobené produkty.“). Zmiňovaný je také rozdíl přístupu lidí k tzv. hospodářským zvířatům a zvířatům, co považujeme za domácí mazlíčky („*Krušné živobytí milionů bytostí chovaných na maso, mléko a vejce neřeší. Žijeme totiž v paradoxu. Pejsky a kočky milujeme často stejně jako děti.*¹⁴⁵“). Jsou zmiňovány konkrétní případy krutých praktik ve velkochovech („*Jsou tlustá, hroutí se jim kosti, žijí stísněna na špinavé podestýlce.*¹⁴⁶“). Zvířata jsou popisována jako bytosti, které nejsou tolik

Vegany i masožravce. *iDNES.cz* [online]. 7.5.2023. [Citováno 24.7.2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/recepty/veganstvi-vegetarianstvi-dieta-flexitarian-karolina-ponocna-kamberska.A230428_160332_recepty_job

¹⁴¹ Cesta k záchraně planety opravdu vede přes veganství, potvrdila studie. *iDNES.cz* [online]. 21.7.2023. [Citováno 24.7.2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/vegan-maso-vegetarian-studie-emise-klima-strava.A230721_160333_eko-zahranicni_jla

¹⁴² PONOCNÁ KAMBERSKÁ, Karolína. Budoucnost patří lupení a odpovědnosti. chytrý Manuál pro vegany I masožravce. *iDNES.cz* [online]. 7.5.2023. [Citováno 24.7.2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/recepty/veganstvi-vegetarianstvi-dieta-flexitarian-karolina-ponocna-kamberska.A230428_160332_recepty_job

¹⁴³ LACKOVÁ, Zdena. Zpěvák Ben Cristovao odmítl Kamarádovu výzvu Zabít Zvíře. Od té Doby je veganem. *Deník.cz* [online]. 21.1.2023. [Citováno 24.7.2024]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/zdravi/ben-cristovao-vegan-21230117.html>

¹⁴⁴ KUČERA, Štěpán. „Tati, prý to, co děláš, ubližuje planetě.“ Jane Goodallová napsala knihu O naději. *Novinky.cz* [online]. 2.2.2023. [Citováno 24.7.2024]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-salon-tati-pry-to-co-delas-ublizuje-planete-jane-goodallova-napsala-knihy-o-nadeji-40421276>

¹⁴⁵ KOMÁREK, Martin. Umělá inteligence Brání Kuřata. *Deník.cz* [online]. 4.6.2023. [Citováno 24.7.2024]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/komentare/umela-inteligence-brani-kurata-20230602.html>

¹⁴⁶ Tamtéž.

odlišné od těch, co považujeme za domácí mazlíčky („Přehlížíme však, že zejména krávy a prasata, tvorové stejně inteligentní a učenlivé jako pes, žijí namačkané v kotcích, než je někdo zabije.“). Kladen je al důraz na právo volby jednotlivců, kde si morální hranici u vtahu ke zvířatům nastaví („Každý si musí rozhodnout, kde má hranici etického cítění a kde je ochoten „přivřít oko“.¹⁴⁷“).

6.4.5. Společnost

V roce 2013 se často psalo o vztahu Čechů k veganství („U nás v Čechách jsme tradičně skeptičtější.¹⁴⁸“). Bylo zmiňovaná tendence nevystavovat se argumentům pro veganství („Proto na zvířecí káznice raději nemyslíme.¹⁴⁹“) a nechtíč lidí se měnit ve svých zažitých zvycích („Zatím to však nevypadá, že by se lidé snažili maso omezit.¹⁵⁰“). Ovšem byla vyzdvihována jakákoliv snaha o zlepšení se („Každý krůček je dobrý, pošťuchování našich zažitých pohodlných názorů potřebné.¹⁵¹“). Popisován byl i rozdíl mezi cizinou a Českou republikou („Můj muž je muzikant a spolupracuje s řadou lidí z ciziny, hlavně z Velké Británie. Ani nevím, jak se to stalo, ale veganské recepty jsem si velmi rychle musela osvojit i já, pokud jsem nechtěla vážené návštěvy hostit mísou pečených brambor.¹⁵²“).

Veganství je často znázorněno jako trend, který se nedá zastavit a má čím dál tím

¹⁴⁷ PONOCNÁ KAMBERSKÁ, Karolína. Budoucnost patří lupení a odpovědnosti. chytrý Manuál pro vegany I masožravce. *iDNES.cz* [online]. 7.5.2023. [Citováno 24.7.2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/recepty/veganstvi-vegetarianstvi-dieta-flexitarian-karolina-ponocna-kamberska.A230428_160332_recepty_job

¹⁴⁸ Tamtéž.

¹⁴⁹ KOMÁREK, Martin. Umělá inteligence Brání Kuřata. *Deník.cz* [online]. 4.6.2023. [Citováno 24.7.2024]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/komentare/umela-inteligence-brani-kurata-20230602.html>

¹⁵⁰ MALINA, Kristýna. Bezmasé pondělky by Planetu nezachránily, ale Ani Veganství Není Nutné. *iDNES.cz* [online]. 6.11.2023. [Citováno 24.7.2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/hobby/domov/maso-spotreba-studie-omezeni-emise-vegetarian-vegan.A230920_084434_hobby-domov_bma

¹⁵¹ KOMÁREK, Martin. Umělá inteligence Brání Kuřata. *Deník.cz* [online]. 4.6.2023. [Citováno 24.7.2024]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/komentare/umela-inteligence-brani-kurata-20230602.html>

¹⁵² PONOCNÁ KAMBERSKÁ, Karolína. Budoucnost patří lupení a odpovědnosti. chytrý Manuál pro vegany i masožravce. *iDNES.cz* [online]. 7.5.2023. [Citováno 24.7.2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/recepty/veganstvi-vegetarianstvi-dieta-flexitarian-karolina-ponocna-kamberska.A230428_160332_recepty_job

více stoupců („*Co se týče alternativ masa, tady za hlavní věc považuju, že se čím dál více lidí stává vegetariány a roste i poptávka po veganských jídlech.*“). Veganství je prezentováno jako něco, co v roce 2023 je už normální a nemělo by nikoho překvapit a trvá se na dostupnosti veganské stravy („*V této době, kdy veganství není žádným novým fenoménem, je nepřijatelné, aby na šestihodinovém letu nebylo jídlo navíc kvůli podobným situacím*¹⁵³“).

V textech se objevovala také polarita mezi svobodnou volbou jednotlivců („*Lidé by se měli sami rozhodovat o tom, co budou jíst*¹⁵⁴“) a tlak na politiky, aby pomocí regulací masa pomohli oddálit klimatickou krizi („*Vědci ve své studii zároveň uvádějí, že britská vláda by měla přistoupit k politice, která by v dohledné době vedla ke snížení množství konzumovaného masa*¹⁵⁵“).

Zdůrazňován bývá i větší cena masa z etických chovů a jeho nedostupnost všem („*...protože si nemůžou dovolit otázky jako „Byla výroba tohoto produktu ohleduplná k životnímu prostředí a ke zvířatům?*¹⁵⁶“).

¹⁵³ ŠVARC, Michael. Objednala si veganské jídlo. Aerolinky Jí Daly Pouze ovoce a ořechy - novinky.

Novinky.cz [online]. 15.5.2023. [Citováno 25.7.2024]. Citováno: <https://www.novinky.cz/clanek/cestovani-objednala-si-veganske-jidlo-aerolinky-ji-daly-pouze-ovoce-a-orechy-40431541>

¹⁵⁴ Cesta k záchraně planety opravdu vede přes veganství, potvrdila studie. *iDNES.cz* [online]. 21.7.2023. [Citováno 24.7.2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/vegan-maso-vegetarian-studie-emise-klima-strava.A230721_160333_eko-zahranicni_jla

¹⁵⁵ Tamtéž.

¹⁵⁶ KUČERA, Štěpán. „*Tati, prý to, co děláš, ubližuje planetě.*“ *Jane Goodallová napsala knihu O naději.* *Novinky.cz* [online]. 2.2.2023. [Citováno 24.7.2024]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-salon-tati-pry-to-co-delas-ublizuje-planete-jane-goodallova-napsala-knihu-o-nadeji-40421276>

7. Vývoj mediálního obrazu veganství mezi lety 2013-2023

7.1. Vývoj věnovaného prostoru veganství mezi lety 2013-2023

V roce 2013 bylo veganství zmíněno ve velmi omezeném množství článků, které tvořily pouze 0,012 % celkového počtu vydaných článků na analyzovaných serverech. V roce 2018 tento podíl vzrostl na 0,038 % a v roce 2023 dosáhl 0,053 %. Prostor, který česká zpravodajská online média věnují veganství se tedy neustále zvyšuje, což koreluje s rostoucím trendem vegansky stravujících se lidí. Téma veganství se tedy pomalu stává více relevantním.

Tabulka 8: Procentuální zastoupení článků obsahující klíčové slovo „vegan“

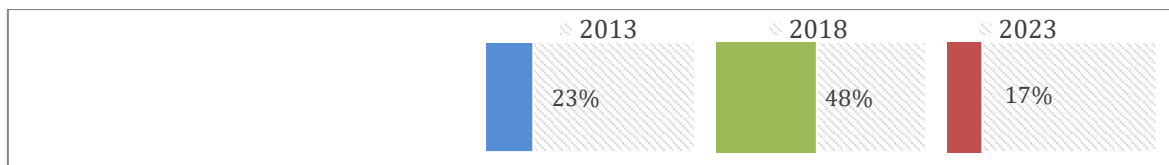
	2013	2018	2023
iDNES.cz	0,016 %	0,051 %	0,038 %
Novinky.cz	0,015 %	0,048 %	0,045 %
Aktuálně.cz	0,021 %	0,033 %	0,029 %
Denik.cz	0,005 %	0,024 %	0,029 %
TN.cz	0,008 %	0,019 %	0,007 %
Celkem	0,012 %	0,038 %	0,053 %

Zdroj: Autor

Ze všech článků obsahující klíčové slovo je největší zastoupení článků s hlavním tématem veganství v roce 2018, kde tvoří téměř polovinu. Poté v roce 2013, kde tvoří téměř čtvrtinu a nejméně tomu tak bylo roku 2023. Tento vývoj si vysvětlují tím, že rok 2018 měl nejvíce kontroverzních témat a v roce 2023 se veganství dostalo více do veřejného povědomí, takže například recepty častěji měli zmínky (*„Existují také dietní varianty, ať už pro ty, kdo musí dodržovat bezlepkovou dietu, nebo pro milovníky celozrnných pokrmů či vegany.“¹⁵⁷*).

¹⁵⁷ Pizza Není Jen obyčejná placka. Jídlo, které změnilo svět a Stalo SE ikonou. *iDNES.cz* [online]. 4.6. 2023.

Graf 13: Veganství hlavním tématem ve článcích obsahující klíčové slovo 2013-2023

Zdroj: Autor

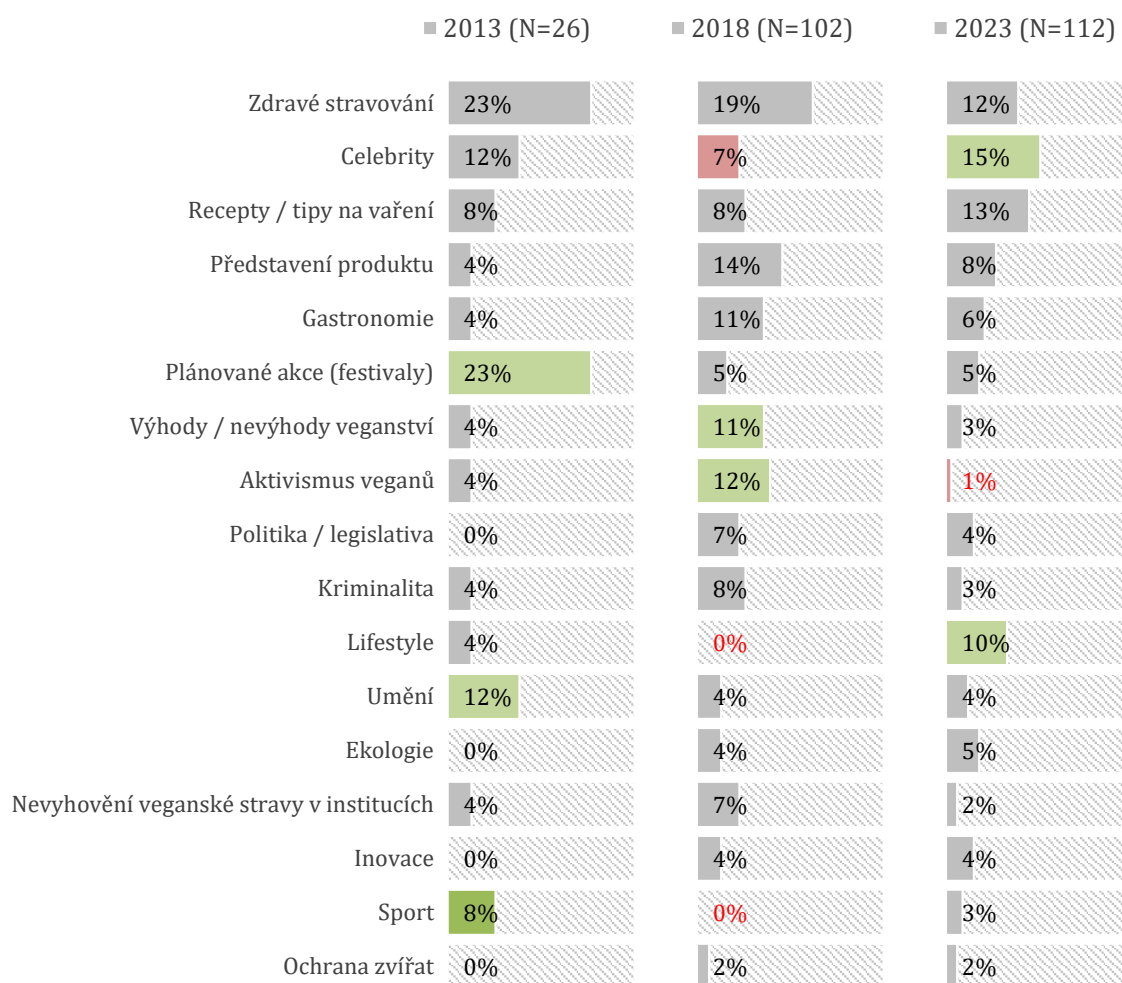
Klíčové slovo „vegan“ a jeho variace se objevovalo napříč všemi roky v titulku ve 31 % článků obsahující klíčové slovo „vegan“. Nejvíce tomu tak bylo roku 2018, nejméně tomu bylo roku 2023. V kombinaci se články, pro které nebylo veganství hlavním tématem, v titulku obsahovalo slovo „vegan“ 5 % článků. Nejméně tomu bylo v roce 2013, kdy toto procento bylo 0 %, poté 2023, kdy toto procento bylo 5 % a nejvíce roku 2018, kdy toto procento bylo 6 %.

7.2. Vývoj tematického zaměření článků o veganství mezi lety 2013-2023

Tematické zaměření článků zmiňující veganství si také prošlo proměnou. V roce 2013 bylo největší zastoupení článků na téma zdravého stravování, a ačkoliv v roce 2018 také bylo tématem s největším zastoupením, jeho relevance v roce 2023 upadá. Pomocí analýzy reziduí jsem vypočetla, že pro rok 2013 byla témata **plánované akce (festivaly), umění a sport** ve větším zastoupení, než by bylo očekáváno. Pro rok 2018 bylo více než očekáváno článků na témata **výhody/nevýhody veganství a aktivismus veganů**. Naopak méně než očekávané byly článků na témata **celebrity, lifestyle a sport**. V roce 2023 více než očekávané bylo článků na témata **lifestyle a celebrity**. Méně než očekáváno bylo téma **aktivismus veganů**. V grafu 12 jsou tato fakta znázorněna. Témata jsou řazena od sestupně podle celkového zastoupení napříč lety.

[Citováno 25.7.2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/recepty/pizza-sunka-ananas-margherita-placka-tart-flambee-flammkuchen-quiche-pide-lahmacun.A230602_093014_recepty_job/2#space-a

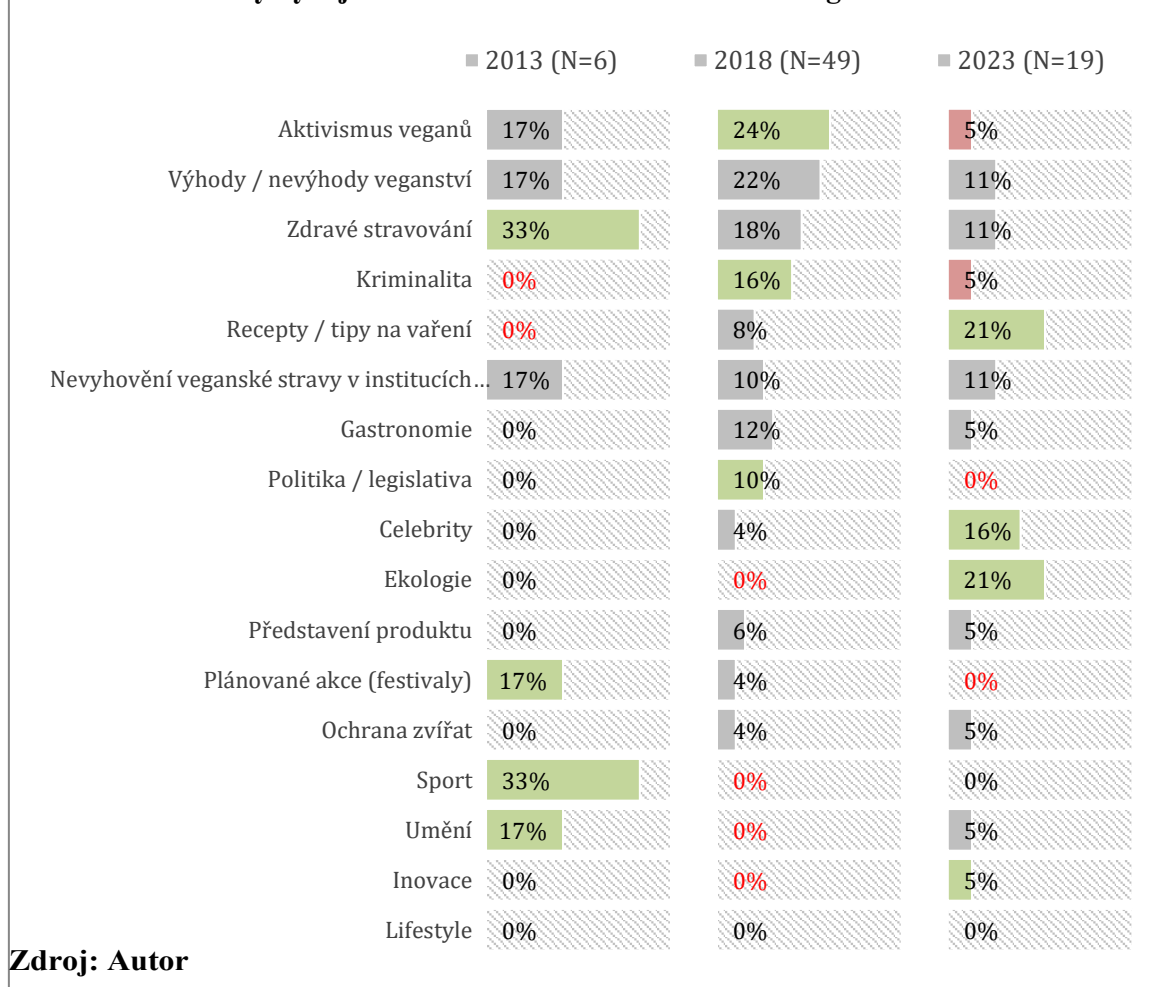
Graf 13: Tematický vývoj všech článků zmiňující veganství

Zdroj: Autor

Co se týká tematického rozložení článků s hlavním tématem veganství, v roce 2023 bylo víc než očekáváno na téma zdravého stravování, plánovaných akcí (festivalu), sportu a umění. Tyto hodnoty ale kvůli malému množství článků mohou být velmi zkreslené. Žádný článek neměl v roce 2018 jako hlavní téma ekologii, což se ale v roce 2023 mění, jelikož ekologie je jedním z nejčtenějších témat roku 2023, spolu s recepty a tipy na vaření. Vyšší než očekávané jsou taky témata celebrit a inovací. Tento vývoj naznačuje, jak veganství se stává součástí mainstreamu a je tedy v roce 2023 více prezentován v tématech jako jsou lifestyle a celebrity, přičemž v roce 2018 se média spíše zaměřovala na aktivistické akce veganů, které často byly spojovány s kriminalitou.

Graf 14: Tematický vývoj témat článků s hlavním tématem veganství

7.3. Vývoj diskurzu o veganství mezi lety 2013-2023

Narativně mělo veganství zajímavou vývojovou křivku. V roce 2013 bylo hlavní hodnotou zdraví. Veganství bylo prezentováno jako zdravý, ale obtížně udržitelný životní styl s nutričními omezeními. Bylo také často vnímáno jako dočasný experiment, který mohl zlepšit zdraví, ale nebyl vhodný pro dlouhodobé dodržování. Zdůrazňovaly se nutriční nedostatky, například nedostatek bílkovin, a doporučovalo se vrátit k „normální“ stravě zahrnující živočišné produkty. Vegani byli často zobrazováni jako lidé vyšší sociální třídy, včetně celebrit a obyvatel velkých měst. Veganství bylo spojováno s touhou po štíhlé postavě a zdravém životním stylu. Ekologická témata ve spojení s veganstvím byla v roce 2013 zmiňována jen okrajově. Přestože bylo veganství prezentováno jako pozitivní přístup k ochraně životního prostředí a etickému zacházení se zvířaty, konkrétní důvody a dopady nebyly detailně rozebírány. Společnost byla v roce 2013 zobrazována jako konzervativní a

skeptická vůči veganství, které bylo považováno za extrémní a neobvyklé. Veganství nebylo považováno za běžný stravovací standard a nebylo očekáváno, že by mělo být dostupné ve veřejných institucích.

V roce 2018 se ke zdraví jako hlavní hodnotě přidaly také etika a ekologie. I přesto však převládal důraz na zdraví. Veganská strava byla nadále vnímána jako obtížně udržitelná, často v kontrastu s tradičními stravovacími návyky, přičemž maso bylo považováno za těžko nahraditelnou součást jídelníčku. Byly často zmiňovány nutriční nedostatky veganské stravy, zejména pro děti. Pozitiva veganské stravy byla zmiňována méně často. V roce 2018 se změnilo i vnímání veganů, kteří byli často považováni za agresivní aktivisty a militantní zastánce svého životního stylu. Tato negativní charakteristika kontrastovala s dřívějším vnímáním veganů jako „podivínů“. Ačkoli počet stoupců veganství rostl, stále byli vnímáni jako menšina, která je zcela odlišná od normálu. Přidali se tedy do debaty ekologické a etické aspekty veganství. Psalo se o negativních dopadech živočišné výroby na životní prostředí a krutých praktikách ve velkochovech, přesto však tato témata byla stále prezentována povrchně a občas byla zpochybňována. Společenský diskurz se v roce 2018 změnil a veganství začalo být vnímáno jako rostoucí trend, i když stále čelilo výrazné opozici. Média reflektovala rozdělenou společnost, kde veganství bylo vnímáno jako hrozba pro tradiční stravovací návyky, ale současně se zvyšoval zájem o veganské produkty a počet veganů.

V roce 2023 se na první místo dostaly ekologické hodnoty, následované etickými, zatímco zdraví ztratilo na významu. Diskuze se více zaměřovala na přínosy a nevýhody konzumace masa. Veganství bylo stále častěji prezentováno jako zdravější a ekologičtější volba, i když se často objevovaly názory podporující flexetariánství, tedy částečné omezení živočišných produktů. Veganská strava byla často spojována s konkrétními zdravotními výhodami a negativními aspekty spojenými s konzumací masa. Do roku 2023 se obraz veganů výrazně změnil. Byli prezentováni jako mladí, aktivní lidé, kteří kladou důraz na ekologii a etiku, a byli spojováni s pozitivními vlastnostmi, jako je sportovní životní styl a tolerantní přístup k ostatním. I když se stále objevovaly negativní komentáře o „vegan propagandě“, celkově byli vegani vnímáni pozitivněji než v minulých letech. Ekologická a etická témata se stala ústředním bodem diskurzu o veganství v roce 2023. Média často zdůrazňovala dopady živočišné výroby na klimatickou změnu a veganství bylo prezentováno jako účinný způsob, jak přispět k ochraně planety. Etické aspekty, zejména ochrana zvířat, byly probírány s větším důrazem na praktiky ve velkochovech a jejich negativní důsledky.

Do roku 2023 se veganství stalo běžnějším a více akceptovaným životním stylem. Bylo prezentováno jako rostoucí trend, který nabývá na významu, a média kladla důraz na jeho dostupnost a přijatelnost. Diskuze se často zaměřovala na právo jednotlivců volit si vlastní životní styl a na potřebu politických opatření na podporu udržitelnosti a ochrany životního prostředí.

Závěr

Tato bakalářská práce se zaměřila na analýzu vývoje mediálního obrazu veganství na českých internetových zpravodajských serverech v letech 2013, 2018 a 2023. Cílem této práce bylo zjistit mediální obraz veganství a jeho vývoj zodpovězením otázek:

- V01: Kolik prostotu je tématu veganství věnováno na českých zpravodajských webech?
- V02: Jaká část článků zmiňující veganství měla veganství alespoň za jedno z hlavních témat?
- V03: Jaká byla dominantní témata, ve kterých bylo veganství zmiňováno?
- V04: Jak často média používali klíčové slovo „vegan“ a jeho variace v titulku?
- V05: Jaký narativ tyto články o veganství tvoří?
- V06: Změnily se nějak tematické okruhy, zastoupení klíčového slova v titulku, hlavní téma veganství těchto článků a jejich narativ za posledních 10 let?

Výzkum ukázal, že mediální prostor věnovaný veganství se v průběhu let postupně zvyšoval. V roce 2013 bylo veganství zmíněno jen ve 0,012 % článků, zatímco v roce 2023 už to bylo 0,053 %. Zároveň se měnily i hlavní hodnoty přítomné ve člancích s tématem veganství. Zatímco v roce 2013 dominovala hodnota zdraví, v roce 2023 se do popředí dostaly ekologické a etické hodnoty.

Narativy a hodnoty spojené s veganstvím také prošly výraznou proměnou. V roce 2013 bylo veganství často spojováno především se zdravím, avšak s důrazem na jeho potenciální nutriční nedostatky a obtížnou udržitelnost. Postupně se ale do popředí dostaly ekologické a etické aspekty, které se v roce 2023 staly hlavními tématy. Diskuze se více zaměřovala na environmentální přínosy veganství a jeho roli v boji proti klimatické krizi. Ekologické a etické důvody pro veganství byly v roce 2023 diskutovány mnohem důkladněji než v minulosti. Média zdůrazňovala negativní dopady živočišné výroby na životní prostředí a etické problémy spojené s chovem zvířat. Veganství bylo často prezentováno jako odpověď na tyto výzvy.

Obraz veganů v médiích se také změnil. Zpočátku byli vegani často vnímáni jako lidé z vyšší společenské vrstvy, kteří se zaměřují na zdraví a štíhlou postavu. V roce 2018 jako radikální aktivisté, kteří nerespektují kulturu a v roce 2023 byli vegani prezentováni spíše jako mladí a aktivní jedinci, kteří se angažují v ekologických a etických otázkách. Tento

posun může naznačovat širší akceptaci a normalizaci veganství ve společnosti.

Summary

This bachelor thesis focused on the analysis of the development of the media image of veganism on Czech internet news servers in 2013, 2018 and 2023. The aim of this thesis was to find out the media image of veganism and its development by answering questions:

- V01: How much space is devoted to the topic of veganism on Czech news websites?
- V02: What proportion of articles mentioning veganism had veganism as at least one of the main topics?
- V03: What were the dominant topics in which veganism was mentioned?
- V04: How often did the media use the keyword "vegan" and its variations in the headline?
- V05: What narrative do these articles about veganism create?
- V06: Have the subject headings, the representation of the keyword in the headline, the main theme of veganism of these articles and their narrative changed in any way over the last 10 years?

Research has shown that media space devoted to veganism has gradually increased over the years. In 2013, veganism was mentioned in only 0.012 % of articles, while by 2023 it was already 0.053 %. At the same time, the main values present in articles with a veganism theme have also changed. While in 2013 the value of health dominated, in 2023 ecological and ethical values came to the fore.

The narratives and values associated with veganism have also undergone significant change. In 2013, veganism was often associated primarily with health, but with an emphasis on its potential nutritional deficiencies and difficult sustainability. However, ecological and ethical aspects have gradually come to the fore, and in 2023 these have become major themes. Discussion focused more on the environmental benefits of veganism and its role in combating climate change. The ecological and ethical reasons for veganism were discussed much more thoroughly in 2023 than in the past. The media highlighted the negative environmental impacts of livestock production and the ethical issues associated with animal husbandry. Veganism was often presented as a response to these challenges.

The image of vegans in the media has also changed. Initially, vegans were often perceived as people from a higher social class who focused on health and slimness. In 2018, as radical activists who do not respect the culture, and in 2023, vegans were presented more as young and active individuals who are committed to environmental and ethical issues. This shift in

perception may reflect the wider acceptance and normalisation of veganism in society.

Použitá literatura

Literatura

JANSSEN, Meike, et al. Motives of consumers following a vegan diet and their attitudes towards animal agriculture. *Appetite*, 2016.

ALVARO, Carlo. Ethical veganism, virtue, and greatness of the soul. *Journal of Agricultural and Environmental Ethics*, 2017.

KEY, Timothy J.; APPLEBY, Paul N.; ROSELL, Magdalena S. Health effects of vegetarian and vegan diets. *Proceedings of the Nutrition Society*, 2006.

LEMROVÁ, Soňa, et al. Money is power: Monetary intelligence—love of money and temptation of materialism among Czech University students. *Journal of Business Ethics*, 2014.

LIPPMANN, Walter. The world outside and the pictures in our heads. *Public opinion*, 1922.

BURTON, Graeme; JIRÁK, Jan. *Úvod do studia médií*. Barrister & Principal, 2001.

MCQUAIL, Denis; KABÁT, Marcel; JIRÁK, Jan. *Úvod do teorie masové komunikace*. 2002.

JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost: [stručný úvod do studia médií a mediální komunikace]*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007.

MCCOMBS, Maxwell. *Agenda Setting: Nastolování agendy; masová média a veřejné mínění*. PORTÁL sro, 2009.

COHEN, Bernard Cecil. *Press and foreign policy*. Princeton university press, 2015.

COLEMAN, Renita, et al. Agenda setting. In: *The handbook of journalism studies*. Routledge, 2009.

KALVAS, František, et al. Rámcování a nastolování agendy: Dva paralelní procesy v interakci. *Sociologický časopis*, 2012

NEČAS, Vlastimil. Koncept nastolování agendy v kontextu českých mediálních studií. 2013.

MCCOMBS, Maxwell E.; SHAW, Donald L. The evolution of agenda-setting research: Twenty-five years in the marketplace of ideas. *Journal of communication*, 1993.

KALVAS, František, et al. Rámcování a nastolování agendy: Dva paralelní procesy v

- interakci. *Sociologický časopis*, 2012
- ENTMAN, Robert M. Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of communication*, 1993.
- CHONG, Dennis; DRUCKMAN, James N. Framing theory. *Annu. Rev. Polit. Sci.*, 2007.
- SCHEUFELE, Dietram A. Framing as a theory of media effects. *Journal of communication*, 1999.
- TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010.
- SCHERER et al. *Analýza Obsahu mediálních sdělení*. 1998.
- WIMMER, Roger D.; DOMINICK, Joseph R. *Mass media research*. Boston: Wadsworth, 2011.
- HOLČÍK, Jiří. *Matematická biologie: e-learningová učebnice*. 2015.
- COX, David R.; SNELL, E. Joyce. A general definition of residuals. *Journal of the Royal Statistical Society: Series B (Methodological)*, 1968.
- NAVRÁTIL, Jiří. *Kritická teorie sociálních hnutí*. 2006
- KŘEČEK, Jan. Škola frankfurtská. In: Irena Reifová (ed.), *Slovník mediální komunikace*, 2004
- SCHNEIDEROVÁ, Soňa. *Analýza diskurzu a mediální text*. Charles University in Prague, Karolinum Press, 2015.
- NOTARP, Ulrike. *Analýza Medií, kultura a diskurs*. [Prezentace v rámci předmětu *Praktická analýza mediálních textů*]. Praha: Univerzita Karlova. 2022.
- FLEISCHER, Michael. *Kulturtheorie: Systemtheoretische und evolutionäre Grundlagen*. [Systémová teorie a evoluční základy]2001.
- FOUCAULT, Michel. *Language, counter-memory, practice: Selected essays and interviews*. Cornell University Press, 1980.
- KRAUS, Jiří. *Jazyk v proměnách komunikačních médií*. Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2008.
- FAIRCLOUGH, Norman. Critical discourse analysis. In: *The Routledge handbook of discourse analysis*. Routledge, 2013.
- DUFEK, Ondřej. *Kritická analýza jazykových ideologií v českém veřejném diskurzu*. 2018.
- HOFSTEDE, Geert. Dimensionalizing cultures: The Hofstede model in context. *Online readings in psychology and culture*, 2011.

HAMILTON, David L.; SHERMAN, Jeffrey W. Stereotypes. In: *Handbook of social cognition*. Psychology Press, 2014.

JIRÁK, Jan. O stereotypch v médiích aneb Svět, který vidí média. *Metodický portál RVP*, 2005.

MANGELS, Reed. Protein in the vegan diet. *Simply Vegan. 5th Edition. The Vegetarian Resource Group, Nutrition*, 1999.

Elektronické zdroje

Definition of veganism. *The Vegan Society* [online]. [Citováno 27.7.2024]. Dostupné z: <https://www.vegansociety.com/go-vegan/definition-veganism>

Why People Go Vegan: 2019 Global Survey Results. *Vomad* [online]. 4.3.2019. [Citováno 27.7.2024]. Dostupné z: <https://vomad.life/survey/>

Go vegan for animals. *The Vegan Society* [online]. [Citováno 27.7.2024]. Dostupné z: <https://www.vegansociety.com/go-vegan/why-go-vegan/animals>

POKORNÝ, Zbyněk. Welfare zvířat. *ChovZvířat.cz* [online]. 28.2.2015. [Citováno 27.7.2024]. Dostupné z: <https://www.chovzvirat.cz/clanek/675-welfare-zvirat/>

KNEBLÍKOVÁ, Markéta, 2023. Trendy ve veganských produktech. IPSOS. Ipsos.com/cs [online]. [Citováno 27.7.2024]. Dostupné z: <https://www.ipsos.com/cs-cz/trendy-veveganskych-produktech>

METICULOUS MARKET RESEARCH PVT. LTD. Europe plant-based food market worth \$16.7 billion by 2029 - exclusive report by Meticulous Research®. *GlobeNewswire News Room* [online]. 30.3.2022. [Citováno 27.7.2024]. Dostupné z: <https://www.globenewswire.com/news-release/2022/03/30/2412865/0/en/Europe-Plant-Based-Food-Market-Worth-16-7-Billion-by-2029-Exclusive-Report-by-Meticulous-Research.html>

Veganuary movement to welcome 1 millionth participant. *The Guardian* [online]. 26.10.2020. [Cit.: 8.7. 2024]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/lifeandstyle/2020/oct/26/veganuary-movement-plant-basedfood#:~:text=The%20UK%2Dbased%20campaign%2C%20which,2019%20and%20170%2C000%20in%202018>

LOWBRIDGE, Caroline. Veganism: How a maligned movement went mainstream. *BBC News* [online]. 30.10.2017. [Cit.: 8.7.2024]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/uk->

[england-leicestershire-40722965](#)

Návštěvnost českých zpravodajských webů se loni Dál snížila. MediaGuru.cz [online].

17.1.2024. [cit. 7.7. 2024]. Dostupné z:

<https://www.mediaguru.cz/clanky/2024/01/navstevnost-ceskych-zpravodajskych-webu-se-loni-dal-snizila/>

Zpravodajské weby: V první desítce I echo, V blízkosti také forum 24. MediaGuru.cz

[online]. 23.9.2018. [cit.7.7. 2024]. Dstupné z:

<https://www.mediaguru.cz/clanky/2018/09/zpravodajske-weby-v-prvni-desitce-i-echo-v-blizkosti-take-forum-24/>

Zpravodajské Weby Rostou I přes vstup nových hráčů. MediaGuru.cz [online]. 1.9.2014.

[cit.7.7. 2024]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2014/09/zpravodajske-weby-rostou-i-pres-vstup-novych-hracu/>

[weby-rostou-i-pres-vstup-novych-hracu/](#)

Analyzované články

HOŘEJŠÍ, Nela. Mike Tyson už uši nekouše, je z něj krotký vegan a zhubl 45 kilo.

iDNES.cz [online]. 11.4.2013. [Citováno 23.7.2024]. Dostupné z:

https://www.idnes.cz/zpravy/revue/spolecnost/mike-tyson-uz-usi-nekouse-je-vegan-a-zhubnul-45-kilo.A130411_130650_lidicky_nh

Proč se stále více lidí obrací k veganství? *iDNES.cz* [online]. 11.6.2013.

[Citováno 28.7.2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/jenprozeny/volny-cas/proc-se-stale-vice-lidi-obraci-k-veganstvi.A130611_083044_jpz-volny-cas_jph1

[stale-vice-lidi-obraci-k-veganstvi.A130611_083044_jpz-volny-cas_jph1](#)

VANDROVCOVÁ, Tereza. Prahou projde Pátý Ročník Veggie Parade. *Novinky.cz*

[online]. 13.6.2013. [Citováno 29.7. 2024]. Dostupné z:

<https://www.novinky.cz/clanek/vase-zpravy-prahou-projde-paty-rocnik-veggie-parade-40144864>

Proč se stále více lidí obrací k veganství? *iDNES.cz* [online]. 11.6.2013.

[Citováno 28.7.2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/jenprozeny/volny-cas/proc-se-stale-vice-lidi-obraci-k-veganstvi.A130611_083044_jpz-volny-cas_jph1

[stale-vice-lidi-obraci-k-veganstvi.A130611_083044_jpz-volny-cas_jph1](#)

DIMITROVOVÁ, Karin. Klady a zápory veganství: Dejte Pozor hlavně U Děti: žena.cz.

Žena.cz, magazín pro ženy [online]. 29.10.2018. [Citováno 23.7.2024]. Dostupné z:

<https://zena.aktualne.cz/zivotni-styl/klady-a-zapory-veganstvi-dejte-pozor-hlavne-u-deti/r~098c7d92db7b11e8b634ac1f6b220ee8/>

LAZOROVÁ, Anna. Nejezte Maso! Vegani v Praze Protestovali proti Brutálnímu Zacházení Se Zvířaty: Aktuálně.cz.[online]. 7.10.2018. [Citováno 23.7.2024]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/mrtva-selata-bedny-plne-kurat-ci-natekla-vemena-vidia-jako-n/r~1599fa88f93011e8b9390cc47ab5f122/>

Učitelka veganka Odradila děti ve školce od Masa. musí odejít | TN.CZ. *TN.cz* [online]. [Citováno 23.7.2024]. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/376063-ucitelka-veganka-odradila-deti-ve-skolce-od-masa-musi-odejit>

SEHNÁLKOVÁ, Marie. Raw, vegan, Keto Dieta: Tři jídelníčky z pohledu sportovců. *iDNES.cz* [online]. 31.1.2018. Citováno 23.7.2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/onadnes/zdravi/stravovani-znamych-sportovcu.A180129_130716_behani_sehn

KOPECKÝ, Pavel. Francouzské řezníky Ohrožují radikální vegani. žádají o Pomoc vládu. *Deník.cz* [online]. 28.6.2018. [Citováno 22.7.2024]. Dostupné z: https://www.denik.cz/ze_sveta/francouzske-rezniky-ohrozuji-radikalni-vegani-20180628.html

Válka o maso. Ochraňte nás před vegany, prosí francouzští řezníci. *Deník.cz* [online]. 28.6.2018. [Citováno 22.7.2024]. Dostupné z: https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/373034-valka-o-maso-ochrante-nas-pred-vegany-prosi-francouzsti-reznici?campaignsrc=tn_clipboard

Němečtí vegani: Z exotů Zajímavá Výseč Trhu - Novinky. *Novinky.cz* [online]. 27.9.2018. [Citováno 22.7.2024]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/muzi-nemecti-vegani-z-exotu-zajimava-vysec-trhu-40250270>

MONIOV, Eva. Vyplatí se vyměnit steak za fazole? ušetří jednotlivec I Celý Systém. *iDNES.cz* [online]. 15.11.2018. [Citováno 22.7.2024 22 July 2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/jist-mene-masa-a-zivocisnych-vyrobkou-se-vyplati.A181112_112611_eko-zahranicni_nio

SMUTNÁ, Martina. Školky Musí Dětem Povolit veganské jídlo, říká Ombudsmanka. Některé Nechtějí. *iDNES.cz* [online]. 1.2.2018. [Citováno 23.7.2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/stravovani-materske-skolky-veganska-strava-donaseni-jidla.A180125_114420_domaci_mav

Objednala si na let veganské jídlo. Dostala Křupky a ořechy - novinky. *Novinky.cz* [online]. 26.10.2018. [Citováno 23.7.2024]. Dostupné z: [https://www.novinky.cz/clanek/cestovani-objednala-si-na-let-veganske-jidlo-dostala-](https://www.novinky.cz/clanek/cestovani-objednala-si-na-let-veganske-jidlo-dostala-65)

[krupky-a-orechy-40250059](#)

Vegetariáni a vegani Mezi Slavnými. Masa Se Vzdala Beyoncé, Madonna I české celebrity: žena.cz. *Žena.cz, magazín pro ženy* [online]. 17.3. 2023. [Citováno 24.7.2024].

Dostupné z: <https://zena.aktualne.cz/zivotni-styl/13-celebrit-ktere-se-stravujivegansky/r~dcac1cc4553c11e9b5e8ac1f6b220ee8/>

SEKRETOVÁ, Zdeňka. Potraviny, které nám škodí, I když se tváří jako zdravé. *iDNES.cz* [online]. 13.3.2023. [Citováno 23.7.2024]. Dostupné z:

https://www.idnes.cz/onadnes/zdravi/potraviny-dobre-spatne-zdrava-vyziva-jinak-tema-ona-dnes.A230309_201741_ona-vztahy_cerv

PONOCNÁ KAMBERSKÁ, Karolína. Budoucnost Patří lupení a odpovědnosti. Chytrý Manuál Pro Vegany I masožravce. *iDNES.cz* [online]. 7.5.2023. [Citováno 24.7.2024].

Dostupné z: https://www.idnes.cz/recepty/veganstvi-vegetarianstvi-dieta-flexitarian-karolina-ponocna-kamberska.A230428_160332_recepty_job

MALINA, Kristýna. Bezmasé pondělky by Planetu nezachránily, ale Ani Veganství Není Nutné. *iDNES.cz* [online]. 6.11.2023. [Citováno 24.7.2024]. Dostupné z:

https://www.idnes.cz/hobby/domov/maso-spotreba-studie-omezeni-emise-vegetarian-vegan.A230920_084434_hobby-domov_bma

LACKOVÁ, Zdena. Zpěvák Ben Cristovao odmítl Kamarádovu výzvu Zabít Zvíře. Od té Doby je veganem. *Deník.cz* [online]. 21.1.2023. [Citováno 24.7.2024]. Dostupné z:

<https://www.denik.cz/zdravi/ben-cristovao-vegan-21230117.html>

KUČERA, Štěpán. „Tati, pryč to, co děláš, ubližuje planetě.“ Jane Goodallová napsala knihu *O naději*. *Novinky.cz* [online]. 2.2.2023. [Citováno 24.7.2024]. Dostupné z:

<https://www.novinky.cz/clanek/kultura-salon-tati-pry-to-co-delas-ublizuje-planete-jane-goodallova-napsala-knihu-o-nadeji-40421276>

KOMÁREK, Martin. Umělá inteligence Brání Kuřata. *Deník.cz* [online]. 4.6.2023.

[Citováno 24.7.2024]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/komentare/umela-inteligence-brani-kurata-20230602.html>

ŠVARC, Michael. Objednala si veganské jídlo. Aerolinky JÍ Daly Pouze ovoce a ořechy - novinky. *Novinky.cz* [online]. 15.5.2023. [Citováno 25.7.2024]. Citováno:

<https://www.novinky.cz/clanek/cestovani-objednala-si-veganske-jidlo-aerolinky-ji-daly-pouze-ovoce-a-orechy-40431541>

Cesta k záchraně planety opravdu vede přes veganství, potvrdila studie. *iDNES.cz* [online]. 21.7.2023. [Citováno 24.7.2024]. Dostupné z:

https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/vegan-maso-vegetarian-studie-emise-klima-strava.A230721_160333_eko-zahranicni_jla

Pizza Není Jen obyčejná placka. Jídlo, které změnilo svět a Stalo SE ikonou. *iDNES.cz* [online]. 4.6. 2023. [Citováno 25.7.2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/recepty/pizza-sunka-ananas-margherita-placka-tart-flambee-flammkuchen-quiche-pide-lahmacun.A230602_093014_recepty_job/2#space-a

Seznam příloh

Příloha č. 1: Kódovací kniha

Příloha č. 2: Zakódované články kvantitativní analýzy (soubor codebook.csv)

Příloha č. 3: Výpočet reziduí (soubor rezidua.csv)

Příloha č. 4: Databáze kvalitativní analýzy (soubor qualitative_database.csv)

Příloha č. 1: Kódovací kniha

	Název kódu	Kód
Název	Název článku	text
Zdroj	ldnes.cz	1
	Novinky.cz	2
	Aktuálně.cz	3
	Denik.cz	4
	TN.cz	5
Rok	2013	2013
	2018	2018
	2023	2023
Téma + téma2	Recepty / tipy na vaření	1
	Plánované akce (festivaly)	2
	Aktivismus veganů	3
	Výhody / nevýhody veganství	4
	Politika / legislativa	5
	Zdravé stravování	6
	Ekologie	7
	Celebrity	8
	Sport	9
	Kriminalita	10
	Představení produktu	11
	Inovace	12
	Hmyz	13
	Umění	14
	Ochrana zvířat	15
	Nevyhovění veganské stravy v institucích nemocnice, vězení,...)	16
	Gastronomie	17
	Lifestyle	18
Hlavní téma	Ano	1
	Ne	0

Titulek	Ano	1
	Ne	0
Clickbait	Ano	1
	Ne	0

Teze

SCHVÁLENO 4.10.23
MPT

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK
Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Vlková Kristina Rachel	Razítko podatelny: <table border="1"><tr><td colspan="3" style="text-align: center;">Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd</td></tr><tr><td>Došlo dne:</td><td style="text-align: center;">13 -09- 2023</td><td style="text-align: right;">-1-</td></tr><tr><td>Čj:</td><td style="text-align: center;">307</td><td style="text-align: right;">Příloh:</td></tr><tr><td colspan="3">Přiděleno:</td></tr></table>	Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd			Došlo dne:	13 -09- 2023	-1-	Čj:	307	Příloh:	Přiděleno:		
Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd													
Došlo dne:		13 -09- 2023	-1-										
Čj:		307	Příloh:										
Přiděleno:													
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2021													
Fakultní e-mail diplomantky/diplomanta: 76340948@fsv.cuni.cz													
Studijní program/specializace: Mediální studia													
Název práce v češtině: Vývoj mediálního obrazu veganství na českých internetových zpravodajských serverech mezi let posledních 10 let													
Název práce v angličtině: The development of the media image of veganism in czech internet news portals in the last 10 years													
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2022/2023) (diplomovou práci je možné obhajovat nejdříve šest měsíců od schválení tezí) LS 2023/2024													
Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků): Největší zpravodajská média mají nesporný vliv na utváření veřejného mínění. Právě proto se budu v této bakalářské práci věnovat, jak média vyobrazují téma veganství, které není v názorovém konsenzu většiny. Nejdříve v teoretické části představím pojem veganství, nejdůležitější myšlenky tohoto směru a vztah občanů České republiky k veganství. Dále se budu věnovat teorii nastolování agendy a rámcování v médiích, které přesně pojednávají o vytváření názorového mainstreamu a jak média formují realitu a ovlivňují veřejné mínění. V analytické části budu analyzovat vybrané články z nejnavštěvovanějších internetových zpravodajských portálů, které zmiňují veganství, abych odpověděla na otázky: 1. Jaké jsou dominantní témata článků, ve kterých se zmiňuje veganství? 2. Jaký tyto články tvoří o veganství narativ? 3. Změnily se nějak tematické okruhy těchto článků a jejich narativ za posledních 10 let? K analýzování článků použiju kvantitativní obsahovou analýzu k určení dominantního tématu článků a kvalitativní obsahovou analýzu, kde se budu soustředit na narativ článků.													

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

1. Úvod
2. Teoretická část
 - 2.1. Co je to veganství
 - 2.2. Veganství v České republice
 - 2.3. Mediální konstrukce reality
 - 2.3.1. Teorie nastolování agendy
 - 2.3.2. Teorie rámcování
3. Metodologická část
 - 3.1. Výzkumné otázky
 - 3.2. Kvantitativní obsahová analýza
Analýza dominantních témat v mediální prezentaci veganství
 - 3.3. Kvalitativní obsahová analýza
Analýza narativu mediální prezence veganství
 - 3.4. Určení výzkumného vzorku – definice základního a výběrového souboru
4. Výsledky analýzy
 - 4.1. Mediální obraz veganství za rok 2012
 - 4.2. Mediální obraz veganství za rok 2017
 - 4.3. Mediální obraz veganství za rok 2022
 - 4.4. Vývoj mediálního obrazu veganství v českých internetových médiích mezi roky 2012-2022
5. Závěr

Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období jeho analýzy):

Všechny články s tematikou veganství ve zpravodajských rubrikách 5 nejnavštěvovanějších internetových zpravodajských portálů (Novinky.cz, iDnes.cz, SeznamZprávy.cz, Aktuálně.cz, Denik.cz) v České republice za vybrané období v roce 2012, 2017 a 2022.

Postup (technika) při zpracování materiálu:

Kvalitativní obsahová analýza
Analýza dominantních témat v mediální prezentaci veganství

Kvantitativní obsahová analýza
Analýza narativu mediální prezence veganství

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2–5 řádků):

1. TRAMPOTA, Tomáš; VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Metody výzkumu médií*. PORTÁL sro, 2010.
-Obsahuje metodologické výzkumy médií, které se se dají mimojiné určit i k interpretaci textu. Uvádí příklady z českého prostředí.
2. HENDL, Jan. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Univerzita Karlova, 1999.
-V knize se uvádí, jak pracovat při kvalitativních výzkumech. Popisuje kvalitativní metody sběru dat, jejich kódování, vyhodnocování a interpretaci.
3. SCHULZ, Winfried, et al. *Analýza obsahu mediálních sdelení*. 1998.
- Kniha je úvodem do obsahové analýzy masově mediovaných textů. Věnuje se vztahům mezi médii a veřejnou sférou a vyhodnocování zpravodajství.
4. SCHNEIDEROVÁ, Soňa. *Analýza diskurzu a mediální text*. Charles University in Prague, Karolinum Press, 2015.
-Kniha popisuje analýzu diskurzu hlavně z lingvistické roviny. Konkrétně pak popisuje, jak mediální texty vytváří diskus.
5. MCCOMBS, Maxwell; VALENZUELA, Sebastian. *Setting the agenda: Mass media and public opinion*. John Wiley & Sons, 2020.
-Kniha popisuje teorii nastolování agendy, včetně možných psychologických důvodů velkého vlivu médií na veřejnost.
6. LINZEY, Andrew. *Ethical vegetarianism and veganism*. London: Routledge, 2019.
-Kniha popisuje směr veganství jako celek. Soustředí se na veganství jako sociologický pojem.
7. CHONG, Dennis; DRUCKMAN, James N. Framing theory. *Annual review of political science*, 2007, 10.1: 103-126.
-Studie, která se věnuje teorii rámcování. Popisuje jak pomocí rámcování zpráv můžeme ovlivňovat veřejné mínění.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let):

ŠULCOVÁ, Barbora. *Mediální reflexe současných trendů ve stravování*. 2017. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra mediálních studií.

BLÁHA, Martin. *Mediální reprezentace vybraných gastronomických diskurzů v magazínu Apetit*. Brno 2015. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.

Datum / Podpis studenta/ky

13.9.2023

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

PhDr. Miroslav Vlček PhDr. Miroslav Vlček Notar 13. 9. 2023

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO VE VYHLÁŠCE ŘEDITELE INSTITUTU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO VÝTISKU DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE GARANT PŘÍSLUŠNÉHO STUDIJNÍHO PROGRAMU.